

RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE
Arhitektūras un pilsētplānošanas fakultāte
Arhitektūras projektēšanas un pilsētbūvniecības katedra

Sandra Treija

DZĪVOJAMĀS VIDES ATTĪSTĪBA RĪGĀ

Promocijas darba kopsavilkums

Zinātniskais vadītājs
Dr. habil.arh., profesors
I.Strautmanis

RTU Izdevniecība
Rīga 2006

DARBA VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS

Tēmas aktualitāte un tās raksturojums

Pēdējo piecpadsmit gadu visaptverošās pārmaiņas Latvijā ir būtiski skārušas mājokļu jomu un ievērojami transformējušas daudzas šo jomu skarošas attiecības. Augsta standarta dzīvojamā vide pievilcīgā apkārtņē ir viens no galvenajiem pilsētas attīstības un darbaspēka piesaistīšanas nosacījumiem. Katra pašvaldība ir ieinteresēta piedāvāt pievilcīgas dzīvojamās teritorijas, tā garantējot galveno pašvaldības budžeta resursu - iedzīvotāju ienākumu nodokli. Pašlaik Rīgai ir jākonkurē ar Rīgas rajona un Jūrmalas dzīvojamām teritorijām. Pēdējos gados galvaspilsētā un tās apkārtņē notiek strauja **mājokļu** būvniecība. Lai gan Rīgas pilsēta ir deklaratīvi paudusi atbalstu ilgspējīgas attīstības idejām, reālajā pilsētplānošanas un mājokļu būvniecības praksē pārsvarā vērojama pretēja aina. Mājokļu būvniecība notiek haotiski, bez izpratnes par sasniedzamajiem mērķiem un sagaidāmajiem rezultātiem. Rīgas mājokļu attīstībā var novērot šādas problēmas:

- statistika liecina, ka vienīgā valsts teritorija, kurā iedzīvotāju skaits pēdējos gados ir palielinājies, ir Rīgas rajons, turpretī Rīgas pilsētā tas ievērojami samazinās. Materiāli nodrošināti cilvēki pamet galvaspilsētu un dodas uz ārpusi. Rīgas teritorijas resursi netiek pietiekoši izmantoti;
- dažādas dzīvojamās teritorijas attīstās nevienmērīgi, pastāv atsevišķu dzīvojamo rajonu noslāņošanās draudi, investīcijas tiek piesaistītas ļoti atšķirīgos apjomos;
- nopietnas problēmas vērojamas esošajās dzīvojamajās teritorijās: Rīgas vēsturiskajā centrā trūkst daudzu dzīvojamai videi nepieciešamo elementu - infrastruktūras bērniem, aktīvās atpūtas iespēju, liela daļa mājokļu neatbilst mūsdienīgam mājokļu standartam, savukārt lielmēroga dzīvojamajos rajonos pārsvarā redzamas nolaistas dzīvojamās ēkas un nepietiekami labiekārtotas ārtelpas, kas daudzviet tiek izmantotas kā autostāvvietas;
- plašās, šobrīd neizmantotās teritorijas Rīgas pilsētā degradē apkārtējo vidi;
- bez izpētes un konsekvences notiek intensīvs jaunu mājokļu būvniecības process, kas pakļauts tikai tirgus likumiem.

Šīs problēmas rada akūtu nepieciešamību izstrādāt vadlīnijas kvantitatīvai un kvalitatīvai mājokļu attīstībai Rīgā.

Darba pamatnostādnes

Darba pamatnostādnes balstās Latvijas politikas pamatvirzienos:

- dalība Eiropas Savienībā un līdz ar to arī tiekšanās pēc Eiropas standartiem, tai skaitā mājokļu jomā;
- Latvijas piederība Ziemeļeiropas jeb Baltijas jūras reģionam un kopīgu saišu meklēšana arī mājokļu attīstības jomā;
- pieņēmums, ka Latvijas ekonomika attīstīsies sekmīgi un līdz ar to celsies iedzīvotāju dzīves līmenis, radīsies vēlme pēc augstāka mājokļu standarta un iespējas to nodrošināt, kā arī ekonomiskie priekšnoteikumi dzīvojamās vides uzlabošanai;
- pieņēmums, ka pašvaldības, līdzīgi kā daudzās citās Eiropas zemēs, par vienu no saviem uzdevumiem izvirzīs mājokļu attīstības jautājumu vadību un koordinēšanu.

DARBA MĒRĶIS UN UZDEVUMI

Promocijas darba mērķis ir izpētīt pilsētu dzīvojamo vidi veidojošos procesus un tās attīstību ietekmējošos faktorus, konstatēt dzīvojamās vides arhitektoniski telpiskās attīstības problēmas, kā arī izstrādāt vadlīnijas dzīvojamās vides plānošanai.

Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi:

izpētīt mūsdienu teorētiskās nostādnes dzīvojamās vides plānošanā, noskaidrot sociāli ekonomiskos faktorus, kā arī tiesību aktus, kas ietekmē dzīvojamās vides attīstību Rīgā, izpētīt Rīgas pilsētas dzīvojamo teritoriju veidošanos vēsturiskā aspektā, izpētīt pašreizējo dzīvojamo teritoriju situāciju un konstatēt problēmas, apzināt starptautisko pieredzi dzīvojamo teritoriju plānošanā un tās piemērošanas iespējas Rīgas dzīvojamo teritoriju attīstībā, kā arī izstrādāt vadlīnijas Rīgas dzīvojamās vides plānošanai.

PIELIETOTĀS PĒTĪJUMU METODES UN DARBA IEROBEŽOJUMI

Pētījumu metodes

Darba izstrādes gaitā izmantotas šādas teorētiskās izpētes metodes:

- pilsētu plānošanas, pilsētu ilgtspējīgas attīstības, dzīvojamās vides un arhitektūras projektēšanas literatūras referatīva analīze,
- dzīvojamās vides un to ietekmējošo faktoru analīze,
- dzīvojamās vides attīstību regulējošo dokumentu analīze,
- dzīvojamās vides rādītāju statistiskā analīze,

kā arī šādas empīriskās metodes:

- intervijas ar valsts un pašvaldību institūciju amatpersonām,
- intervijas ar Latvijas uzņēmējiem, kas darbojas nekustamo īpašumu jomā,
- Rīgas iedzīvotāju socioloģisko aptauju datu analīze.

Darba ierobežojumi

Šajā pētījumā tiek akcentēti 3 galvenie pilsētas dzīvojamo teritoriju attīstības virzieni - pilsētu vēsturisko centru reģenerācija, lielmēroga dzīvojamo rajonu renovācija un degradēto teritoriju revitalizācija. Līdz ar to nepilnīgi tiek aptverts viss dzīvojamo teritoriju spektrs - netiek analizēta situācija „starpzonu teritorijās”, mazstāvu dzīvojamajos rajonos, kā arī pilsētas jaunapgūstamās teritorijās.

Lai arī Rīgas dzīvojamās apbūves problemātika ir reģionāla mēroga jautājums, situācija un attīstības tendences Pierīgā ir ieskicētas, bet ne iztirzātas, galveno vērību šajā pētījumā veltot dzīvojamās vides un mājokļu attīstībai Rīgas pilsētas administratīvajās robežās.

ZINĀTNISKĀS PUBLIKĀCIJAS UN REFERĀTI KONFERENCĒS

Autore kopumā ir sagatavojusi 14 publikācijas par dažādām ilgtspējības, pilsētu struktūras un mājokļu attīstības problēmām, kā arī uzstājusies 12 starptautiskās zinātniskās konferencēs Latvijā un ārvalstīs.

Publicēti 11 zinātniskie raksti vispāratzītos zinātniskos izdevumos:

1. **Treija S.** Riga Official Plan and Problems of it's Implementation // Property Development and Land Use Planning Around the Baltic Sea. - Stockholm : Nordic Centre for Spatial Development, 2000 - pp.139-146.
2. **Treija S.** Mājokļu teritoriju perspektīvā attīstība Rīgā // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija: Arhitektūra un būvzinātne, 1. sējums. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2000.-58.-62. lpp.
3. **Treija S.** Teritoriju renovācija mūsdienu pilsētā // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija: Arhitektūra un būvzinātne, 2. sējums. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2001.-70.-76. lpp.
4. **Marana I., Treija S.** Large Scale Panel Housing Districts in Riga - a Space for Challenges // Challenges and Opportunities in Housing : Nevv Concepts, Policies and Initiatives. - Riga : CIB Publications, 2002 - pp. 49-58.
5. **Treija S.** Rīgas mājokļu teritoriju attīstības perspektīva // Latvijas Arhitektūra, Nr.3/03. -Rīga: Lilita, 2003. - 78.-82. lpp.
6. **Treija S., Bratuškins U.** Lielmēroga dzīvojamo rajonu attīstības problēmas // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija: Arhitektūra un būvzinātne, 4.sējums. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2003. - 77.-84. lpp.
7. **Bratuškins U., Treija S.** Publisko ārtelpu funkcionālā diferenciacija un rekreativitātes potenciāls // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija: Arhitektūra un būvzinātne, 4.sējums. -Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2003. - 17.-23. lpp.
8. **Treija S.** Dzīvojamās funkcijas attīstības problēmas un iespējas Rīgas vēsturiskajā centrā// RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija: Arhitektūra un būvzinātne, 5.sējums. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2004. - 55.-61. lpp.
9. **Treija S., Marana I.** Rīgas degradētās teritorijas - iespējas attīstībai // Latvijas Arhitektūra, Nr.3/05. - Rīga: Lilita, 2005. - 68.-75. lpp.
10. **J. Trušņš, S. Treija, L. Čāče, N. Balgalis.** Riga City Development on the Way to Sustainability // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija: Arhitektūra un būvzinātne, 6.sējums. -Rīga : Rīgas Tehniskā universitāte, 2005. - 77.-84. lpp.
11. **S. Treija, I. Pedece, M. Liepa...** [u. c.J. Otra Rīga. Rīgas dzīvojamo mikrorajonu attīstības perspektīva - Rīga: Rīgas Dome, 2004. - 96.lpp.

Sagatavoti un apstiprināti iespiešanai 3 raksti starptautiski atzītos zinātniskos izdevumos:

1. **Treija S., Marana I.** Housing Development and Regeneration of Riga City - from Ideas to Practice. - Budapest: CIB Publication, 2003. - 8 pp.
2. **Treija S.** Housing and Social Cohesion in Latvia // Neighbourhood Housing Management, Reciprocal Competence Development Combining Social and Physical Initiatives. - Bergen: Nordic Council, programme „Nordic Neighbours”, 2005. - 10.pp.
3. **Treija S.** Pilsētu apdzīvotības blīvuma izmaiņas // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija: Arhitektūra un būvzinātne, 7.sējums. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2006. - 8. lpp.

Par promocijas darba galvenajiem rezultātiem sagatavoti 12 referāti, kas nolasīti zinātniskajās konferencēs:

1. „Large Scale Panel Housing Districts in Riga - a Space for Challenges”, Starptautiskā konference "Taking Stock of Housing: Exploring the Limits of Divergence and Convergence in the Ever-Changing World". Viļņa, 09. 1999;
2. „Riga Official Plan and Problems of its Implementation”, Starptautiskā konference „Property Development and Land Use Planning Around the Baltic Sea”. Stokholma, 11. 2000;
3. „Mājokļu teritoriju perspektīvā attīstība Rīgā”, RTU Starptautiskā zinātniskā konference, Rīga, 10. 2001;
4. „Mazstāvu dzīvojamo rajonu attīstība Rīgā”, II Pasaules Latviešu zinātnieku kongress, Rīga, 08. 2001;
5. „Esošā situācija un attīstības tendences dzīvojamo teritoriju un mājokļu attīstībā Rīgā”, Starptautiskā konference "Pilsētas mājokļa attīstība un iespējas pārmaiņu laikā -jaunas koncepcijas, politika un iniciatīvas", Rīga, 10. 2001;
6. „Teritoriju renovācija mūsdienu pilsētā”, RTU Starptautiskā zinātniskā konference, Rīga, 10.2001;
7. „Dzīvojamo teritoriju attīstības koncepcijas Rīgas attīstības plānos”, LU Starptautiskā zinātniskā konference, Rīga, 01. 2002;
8. „Lielmēroga dzīvojamo rajonu attīstības problēmas”, RTU Starptautiskā zinātniskā konference, Rīga, 10. 2003;
9. „Publisko ārtelpu funkcionālā diferenciacija un rekreativitātes potenciāls”, RTU Starptautiskā zinātniskā konference, Rīga, 10. 2003
10. „Housing Development and Regeneration of Riga City - from Ideas to Practice”, Starptautiskā konference "Housing Mobility and Neighbourhood Rehabilitation", Budapešta, 10. 2003;
11. „Dzīvojamās funkcijas attīstības problēmas un iespējas Rīgas vēsturiskajā centrā”, RTU Starptautiskā zinātniskā konference, Rīga, 10. 2004;
12. „Riga City Development on the Way to Sustainability”, RTU Starptautiskā zinātniskā konference, Rīga, 10. 2005.

ZINĀTNISKĀS NOVITĀTES UN DARBA PRAKTISKAIS PIELIETOJUMS

Promocijas darba zinātniskās novitātes

Promocijas darba izstrādes gaitā veikti šādi pētījumi:

- pirmo reizi kompleksi analizēti un sniegti priekšlikumi Rīgas dzīvojamās vides un mājokļu problēmu definēšanā un risinājumu meklēšanā,
- noteikti konkrēti prioritārie virzieni Rīgas dzīvojamās vides attīstībai,
- pirmo reizi veikts pētījums par Rīgas pilsētas attīstības plānu vai ģenerālplānu pēctecību un ietekmi uz Rīgas pilsētas attīstību 20. gs.;
- detalizēti raksturota Rīgas dzīvojamo teritoriju attīstība;
- definētas Rīgas dzīvojamās vides attīstības problēmas;
- izstrādāti priekšlikumi Rīgas dzīvojamās perspektīvai vides attīstībai.

Darba praktiskais pielietojums

Promocijas darba rezultātu praktiskais pielietojums ir šāds:

- pētījuma rezultāti tiek iekļauti autore vadītajās nodarbībās Rīgas Tehniskajā universitātē Arhitektūras un pilsētplānošanas fakultātē;

- pētījuma rezultāti tiek izmantoti diplomprojektu, bakalaura darbu un kursa darbu vadīšanā Rīgas Tehniskās universitātes studentiem;
- ar pētījuma rezultātiem ir iepazinušies zinātnieki un pilsētplānotāji Latvijā, Lietuvā un Zviedrijā;
- par pētījumu rezultātiem ir ziņots starptautiskās konferencēs Latvijā, Lietuvā, Ungārijā un Zviedrijā.

DARBA STRUKTŪRA UN APJOMS

Promocijas darbs sastāv no 3 daļām, 7 nodaļām. Tā kopējais apjoms ir 161 datorsalikuma lappuse. Darbā ir iekļautas 7 tabulas, 56 attēli un 1 pielikums, kas paskaidro un ilustrē pētījumu saturu.

Promocijas darbam ir šāda struktūra: Ievads

1. Dzīvojamās vides attīstības plānošana

- 1.1. Mūsdienu pilsētu apdzīvotība un teorētiskās nostādnes tās plānošanā
  - 1.1.1. Ilgtspējīgas attīstības koncepcija un tās ietekme uz dzīvojamās vides plānošanu
  - 1.1.2. Pilsētu apdzīvotības blīvuma izmaiņas
- 1.2. Esošās pilsētvides transformācija un harmonizācija
  - 1.2.1. Vēsturisko pilsētu centrālo daļu reģenerācija
  - 1.2.2. Lielmēroga dzīvojamo rajonu renovācija
  - 1.2.3. Degradēto teritoriju revitalizācija

2. Dzīvojamo teritoriju un mājokļu veidošanās Rīgā 1991.-2004.

- 2.1. Mājokļu jomu ietekmējošie faktori
  - 2.1.1. Rīga reģionālā kontekstā
  - 2.1.2. Politiski ekonomiskais un sociālais konteksts
  - 2.1.3. Demogrāfisko procesu ietekme
  - 2.1.4. Īpašumtiesību reforma Latvijā
  - 2.1.5. Politiskās nostādnes Rīgas pilsētas un Rīgas reģiona dzīvojamās vides attīstības jautājumos
- 2.2. Dzīvojamās teritorijas un mājokļi Rīgā
  - 2.2.1. Rīgas dzīvojamo teritoriju vēsturiskā attīstība 20.gs.
  - 2.2.2. Rīgas dzīvojamais fonds
  - 2.2.3. Piemērots mājoklis un mājokļa standarts
  - 2.2.4. Mājokļu tirgus veidošanās un jaunu mājokļu būvniecība

3. Dzīvojamās vides attīstības perspektīva Rīgā

- 3.1. Vēsturiskā centra dzīvojamās funkcijas saglabāšanas un attīstības iespējas
  - 3.1.1. Dzīvojamās funkcijas attīstības priekšnoteikumi
  - 3.1.2. Pilsētvides attīstības problēmas
  - 3.1.3. Dzīvojamās vides attīstības mērķi Rīgas vēsturiskajā centrā
  - 3.1.4. Dzīvojamo kvartālu apbūves tipi un to attīstības iespējas
- 3.2. Lielmēroga dzīvojamo rajonu renovācijas problēmas
  - 3.2.1. Rīgas lielmēroga dzīvojamo rajonu vides telpiskie parametri un struktūra
  - 3.2.2. Vides attīstības tendences lielmēroga dzīvojamajos rajonos mūsdienās
  - 3.2.3. Rīgas lielmēroga dzīvojamo kvartālu attīstības iespējas

3.3. Degradētās teritorijas un to attīstība dzīvojamās vides vajadzībām

3.3.1. Degradēto teritoriju veidošanās vēsturiskie aspekti

3.3.2. Degradēto teritoriju arhitektoniski telpiskā klasifikācija

3.3.3. Vadlīnijas Rīgas degradēto teritoriju attīstībai

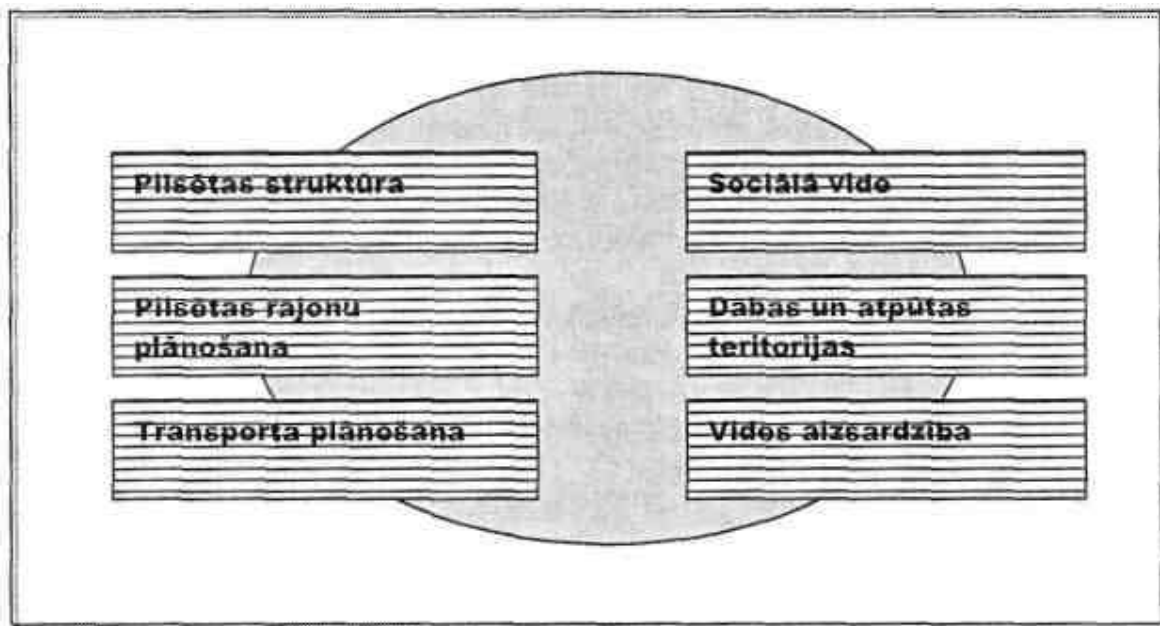
Secinājumi

Priekšlikumi

Pirmajā daļā tiek aplūkoti dzīvojamās vides plānošanas teorētiskie aspekti un analizēta Eiropas valstu pieredze esošās dzīvojamās vides atjaunošanā, kā arī jaunu dzīvojamo rajonu plānošanā jau urbanizētās pilsētas teritorijās. Kā īpaši nozīmīgi mūsdienu Eiropas pilsētplānošanā tiek izcelti divi pilsētplānošanas jautājumi - ilgtspējīgas attīstības principu iedzīvināšana un pilsētu apdzīvotības blīvuma izmaiņas. Tiek definēts strukturāls pilsētas modelis - kompakts, komplekss un ekonomisks, kā arī ir noskaidroti mājokļu jomas uzdevumi ilgtspējīgā pilsētā. Pamatojoties uz teorētisko bāzi ir aplūkoti jaunattīstīti mājokļu rajoni dažādās Eiropas pilsētās, kas plānoti un jau realizēti saskaņā ar ilgtspējības principiem.

1. attēls.

Ilgtspējīgas attīstības principi pilsētplānošanā

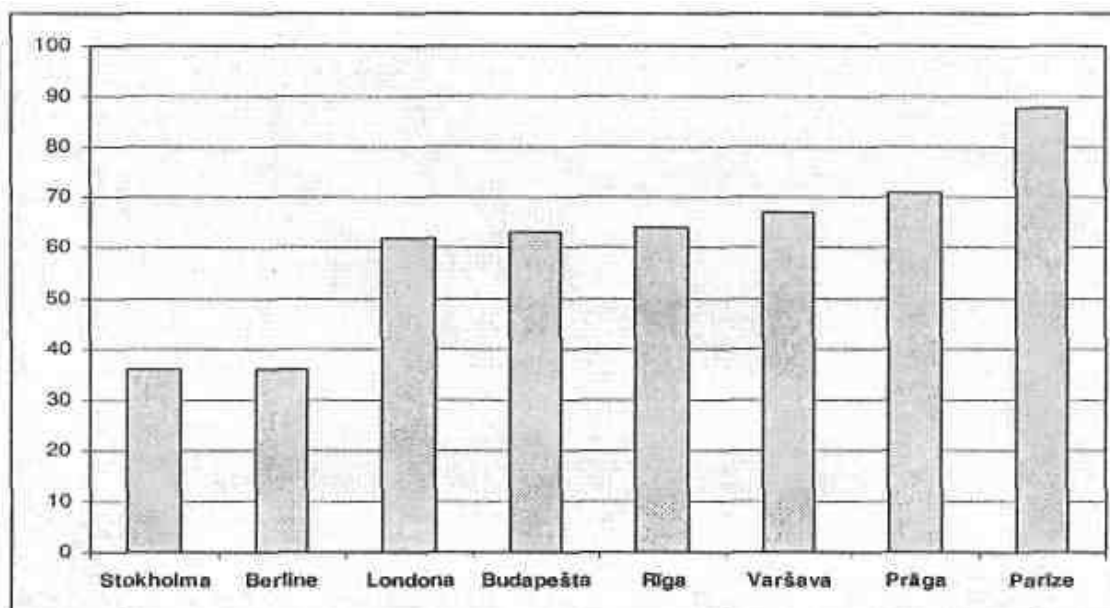

Darba tiek sniegts vērtējums ilgtspējības plānošana procesiem Latvijā, kā arī secināti ilgtspējīgas attīstības koncepcijas īstenošanas vispārējie principi.

Pētījumā aplūkoti pilsētu blīvuma problemātikas vēsturiskie aspekti, dzīvesveida energoietilpības tiešā atkarība no mājokļu blīvuma, kā arī salīdzināti pilsētu apdzīvotības blīvumi dažādās Eiropas pilsētās.

2. attēls

Vidējais apdzīvotības blīvums Eiropas pilsētu apbūvētajās teritorijās (iedz./ha)

Pamatojoties uz Eiropas pilsētu apzinātu nepieciešamību veidot augsta blīvuma dzīvojamo vidi, aplūkoti iedzīvotāju nosaukti kritēriji kvalitatīvai dzīves videi, kurus jāņem vērā neatkarīgi no mājokļu tipa, kā arī aplūkoti un analizēti blīvas dzīvojamās apbūves jaunie projekti dažādās Eiropas pilsētās un definētas sekmīgās pieredzes svarīgākās iezīmes.

Pētījumā aplūktas urbānās reģenerācijas teorētiskās pamatnostādnes un to praktiskais pielietojums trīs izplatītos pilsētvides tipos, kas raksturīgi daudzām Eiropas pilsētām - vēsturisko pilsētu centrālo daļu reģenerācija, lielmēroga dzīvojamo rajonu renovācija un pilsētu degradēto teritoriju revitalizācija.

Otrajā daļā iztirzāti un analizēti Rīgas dzīvojamo teritoriju un mājokļu veidošanās aspekti. Vispirms aplūkoti mājokļu jomu ietekmējošie faktori, tādi kā reģionālais konteksts, politiski ekonomiskās un sociālās situācijas tiešā ietekme uz dzīvojamās vides attīstību, īpašumtiesību reforma Latvijā, kā arī Rīgas pilsētas un reģiona politiskās nostādnes mājokļu attīstības jomā.

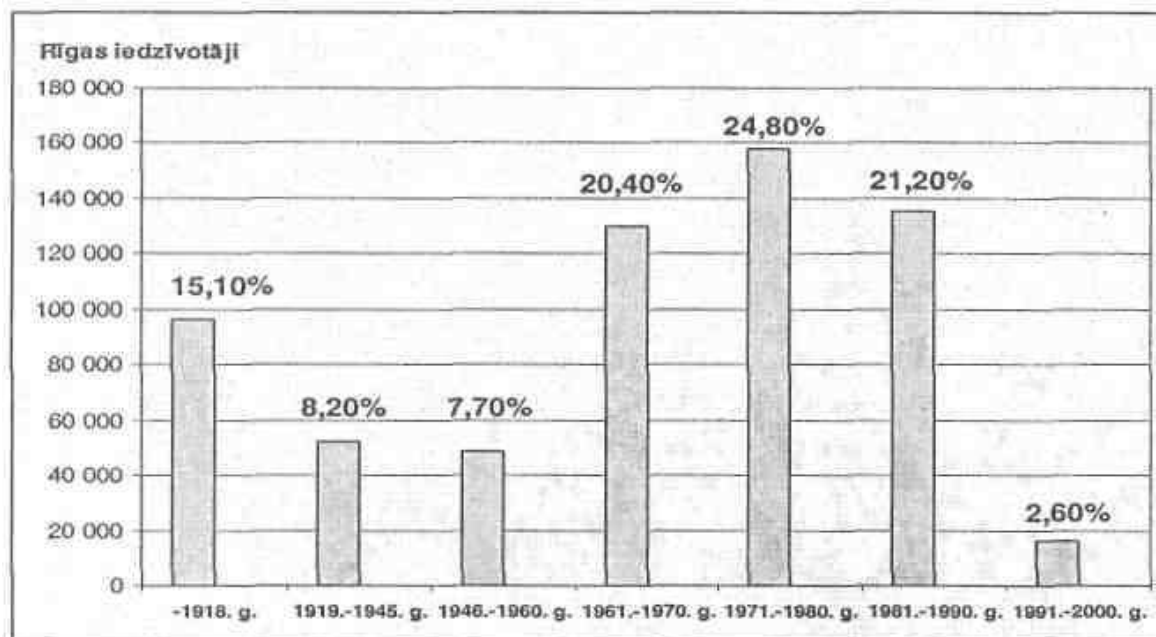
Tālāk darbā apskatīta Rīgas dzīvojamo teritoriju vēsturiskā attīstība, pievēršot uzmanību 20. gs. pilsētas plānošanas dokumentiem. Lielā mērā no šiem plāniem ir izrietējusi daudzkārtīgā Rīgas teritorijas paplašināšana.

Detalizēti tiek analizēts Rīgas dzīvojamais fonds, tā vecums, labiekārtotības līmenis, lielums, mājokļu tipi un doti priekšlikumi mūsdienīga mājokļa standarta piemērošanai. Pētījumā analizēta Rīgas mājokļu tirgus veidošanās un jaunu mājokļu būvniecības etapi, kā arī secināti nozīmīgākie Rīgas mājokļu jomu ietekmējošie faktori.

3.attēls.

Dažādos periodos celtos mājokļos dzīvojošo iedzīvotāju īpatsvars

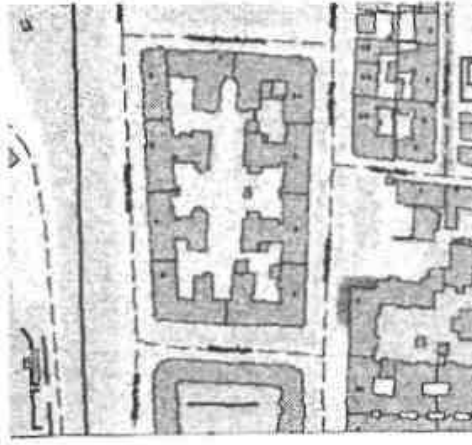

Trešajā daļā doti ierosinājumi dzīvojamās vides attīstības perspektīvai Rīgā, kā aktuālākos izvirzot trīs virzienus - Rīgas vēsturiskā centra dzīvojamās funkcijas saglabāšanu un attīstību, lielmēroga dzīvojamo rajonu renovāciju un degradēto teritoriju attīstību.

4.attēls.

Raksturīgākie mājokļu kvartālu apbūves tipi Rīgas vēsturiskajā centrā

Kvartāla apbūves tips	Novietojums	Kvartāla apbūves shēma
Kompakti, blīvi kvartāli	Vecrīga	

<p>Slēgta, blīva perimetrālā daudzstāvu mūra apbūve</p>	<p>Dominējošs tips Rīgas vēsturiskajā centrā</p>	
<p>Pārsvarā slēgta perimetrālā mūra un koka apbūve ar mazvērtīgām mazstāvu saimnieciskām būvēm kvartāla vidū</p>	<p>Dominējošs tips Rīgas vēsturiskajā centrā</p>	
<p>Slēgta perimetrālā daudzstāvu mūra apbūve ar koplietošanas apstādījumiem kvartāla vidū</p>	<p>Starp Ausekļa, Elizabetes, Eksporta ielu u. c.</p>	

<p>Dominējoši slēgta daudzstāvu mūra apbūve ar koka apbūves reliktiem vai to grupām</p>	<p>Starp Elizabetes un Lāčplēša ielu u. c.</p>	
<p>Lokāli dominējoša perimetrāla, retināta koka apbūve</p>	<p>Dzirnavu, Matīsa, Avotu ielā u. c.</p>	
<p>Dominējoši slēgta daudzstāvu mūra apbūve ar industriālās arhitektūras objektiem kvartālā</p>	<p>Starp Brīvības, Matīsa, Tērbatas, Bruņinieku ielu u.c.</p>	

Rīgas vēsturiskā centra teritorijai tiek definēti dzīvojamās funkcijas attīstības priekšnoteikumi, analizēta zemes izmantošanas efektivitāte pēc rādītājiem - vidējais apbūves blīvums un mājokļu blīvums, kā arī definētas pilsētvides attīstības problēmas un izvirzīti dzīvojamās vides attīstības mērķi. Pētījuma noslēgumā ir strukturēti dzīvojamo kvartālu apbūves tipi un noteiktas to intensificēšanas iespējas. Klasificējot dzīvojamos kvartālus pēc to apbūves veida, izpētē meklētas iespējas jaunu dzīvokļu būvniecībai, ievērojot šādus vēsturiskās vides saglabāšanas un atjaunošanas principus: vēsturisko plānojuma shēmu izvērtēšana, vēsturiskās zemes gabalu parcelācijas iezīmēšana, apbūves mēroga saglabāšana, vēsturiskās funkcijas kā tēla veidošanas metodes izmantošana (industriālā mantojuma gadījumos), zaļumu saglabāšana un apzaļumojuma sistēmas pilnveidošana. Par vadošajiem principiem Rīgas vēsturiskā centra kvartālu reģenerācijā noteikta dzīves kvalitātes paaugstināšana un zemes izmantošanas intensitātes paaugstināšana. Lai dzīvojamā funkcija nostabilizētos un spētu līdzsvaroti attīstīties, noteiktas konkrētas darbības ar mērķi uzlabot dzīves apstākļus Rīgas vēsturiskā centra iedzīvotājiem.

Lielmēroga dzīvojamajiem rajoniem tiek noteikti to vides telpiskie parametri un struktūra, izstrādāts Rīgas lielmēroga dzīvojamo rajonu attīstības iedalījums periodos, izvirzītas kopējās iezīmes, kuras attīstot var definēt lielmēroga dzīvojamo rajonu attīstības plānošanas principus: rajonu plānojumā ir izmantots plašs brīvā plānojuma struktūru spektrs, maģistrālo ielu telpas ir uzsvērtas ar apbūves izvietojumu un augstumu, aktīvi izmantotas teritorijas gar maģistrālajām ielām, izvietojot sadzīves pakalpojumu un tirdzniecības objektus, iekškvartāla telpa ar dažādiem paņēmieniem tiek atdalīta no ielas un tranzīta gājēju celiņu telpas, iedzīvotāju rekreācijai paredzētas plašas, apzaļumotas iekškvartālu platības, maģistrālo ielu krustojumi un dzīvojamo rajonu centri akcentēti ar vertikālām dominantēm. Darbā tiek definētas vides attīstības tendences un pilsētvides attīstības problēmas. Ir apkopoti RTU studentu veiktās iedzīvotāju aptaujas rezultāti, saskaņā ar kuriem ir definētas iedzīvotāju prasības mūsdienīgai dzīvojamajai videi. Tās ir: drošība, zināma intimitāte, sasaiste ar ārtelpu. Šie kritēriji dzīvokļa komfortu tuvina individuālās dzīvojamās mājas līmenim. Funkcionālās prasības ir automašīnas novietošana, brīvs dzīvokļa plānojums un transformācijas iespējas, labierīcību modernizēšana un pārveidošana no utilitāras telpas par pilnvērtīgu dzīvokļa sastāvdaļu. Būtiska ir arī atbilstoša sociālā un saimnieciskā infrastruktūra - sabiedriskie un apkalpes objekti.

Rīgas degradētās teritorijas tiek definētas kā būtiska rezerve pilsētai nepieciešamo funkciju attīstībai. Darbā ir iztirzāti Rīgas degradēto teritoriju veidošanās vēsturiskie aspekti, izveidota degradēto teritoriju klasifikācija dažādos griezumos, analizēta to lokalizācija pilsētvidē. Ir noteikti iemesli degradēto teritoriju atjaunošanai - līdzsvarotas attīstības principu pieņemšana, arvien plašāka ierobežojošu un reglamentējošu noteikumu pieņemšana būvniecībai pilsētu vēsturiskajos centros, kā arī aktīva sabiedrības līdzdalība protesta kustībā pret zaļo zonu apbūvi piepilsētu teritorijās. Pētījumā ir noteiktas vadlīnijas degradēto teritoriju attīstībai.

GALVENIE REZULTĀTI

Galvenie priekšlikumi Rīgas dzīvojamās vides harmoniskai attīstībai

1. Lai pilsēta attīstītos harmoniski un ilgtspējīgi, nepieciešams noteikt precīzu dzīvojamās apbūves īpatsvaru teritorijas izmantošanas kopējā bilancē dažādos pilsētas rajonos un atšķirīgos pilsētvides tipos.
2. Pilsētas vadībai jāveicina dažādu mājokļu tipu būvniecība dažādos Rīgas rajonos, atbalstot iedzīvotāju ar vidējiem un zemiem ienākumiem intereses uzlabot viņu mājokļu apstākļus, kā arī neveicinot pilsētas rajonu un iedzīvotāju noslāņošanu.
3. Pilsētas plānotājiem jāatbalsta lielpilsētas mājokļu blīvumam atbilstoši dzīvojamo ēku projekti, tai skaitā iekškvartālu pagalmu apbūve atsevišķās vietās Rīgas vēsturiskajā centrā un teritorijas intensīvāka izmantošana lielmēroga dzīvojamajos rajonos, tādējādi praksē iemiesojot ilgtspējīgas attīstības idejas par kompaktu pilsētu.
4. Rīgas vēsturiskajā centrā jāuzlabo iedzīvotāju dzīves kvalitāte, palielinot teritorijas rekreācijai, uzlabojot gaisa kvalitāti un radot drošu vidi ģimenēm ar bērniem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Lai dzīvojamā funkcija nostabilizētos un spētu līdzsvaroti attīstīties, nepieciešams veikt konkrētas darbības ar mērķi uzlabot dzīves apstākļus Rīgas vēsturiskā centra iedzīvotājiem:
  - jāpalielina apzaļumoto teritoriju platība un jāpaaugstina dzīvojamās zonas iekškvartālu labiekārtojums,
  - kvartālu iekštelpas maksimāli jāatbrīvo no automašīnu stāvvietām. Autostāvvietas, kur tas iespējams, iekškvartālu teritorijās var tikt izbūvētas pazemē, zemes līmenī (pārsedzot atsevišķus tumšos iekšpagalmus) vai arī atsevišķos vairākstāvu būvapjomos,
  - kvartālos, kuru iekštelpā ir samērā daudz palīgāku, zemes izmantošanas efektivitāti jāpaaugstina, attīrot tos no mazvērtīgām būvēēm un izbrīvēto platību izmantojot publiski pieejamu ārtelpu ierīkošanai,
  - jāparedz vietas jaunu izglītības iestāžu celtniecībai,
  - jāierobežo transporta tranzīta kustība cauri Rīgas vēsturiskajam centram,
  - jāattīsta gājēju ielu struktūra un ielas ar prioritāti gājēju kustībai,
  - Rīgas vēsturiskā centra ārējai robežai pieguļošajos kvartālos, kuru vidējais blīvums nesasniedz 40 %, jāizskata iespējas paaugstināt zemes izmantošanas intensitāti plānojot jaunu apbūvi.
5. Rīgas lielmēroga dzīvojamo rajonu sabalansētai attīstībai nepieciešams izstrādāt katra rajona perspektīvās attīstības plānus, ievērtējot rajonu oriģinālās telpiskās kompozīcijas koncepcijas un rajonu mūsdienu attīstības tendences. Lielmēroga dzīvojamie rajoni ir sava laikmeta liecinieki, kuru liecība būtu jāsauglabā, taču, tā kā tie skar ļoti lielu iedzīvotāju un pilsētas teritorijas daļu, nepārveidotu varētu atstāt atsevišķu rajonu vai kāda rajona daļu, citās vietās izstrādājot rajonu attīstības plānus un nosakot intensificēšanas vietas un veidus.

Lai uzlabotu lielmēroga dzīvojamo rajonu iedzīvotāju dzīves apstākļus, nepieciešams veikt sekojošus pasākumus:

  - jāizstrādā katra rajona attīstības plāns,
  - jānodrošina efektīga namu apsaimniekošanas sistēma,

- jāveic apbūves renovācija, jālikvidē patvaļīgā lodžiju un balkonu izbūve,
  - kvartālu iekštelpas maksimāli jāatbrīvo no automašīnu stāvvietām. Jaunbūvēs autostāvvietas jāparedz pazemes vai pirmā stāva līmenī, esošās apbūves iedzīvotāju vajadzībām autostāvvietas jāierīko atsevišķos vairākstāvu būvapjomos,
  - kvartālu brīvajās vietās jāizvieto jaunbūves, kurās lielu daļu aizņem mājokļu platības,
  - iekškvartālu pagalmos jāveic labiekārtošanas un apzaļumošanas darbi, ņemot vērā gruntsūdens dziļumu, augsnes veidu, valdošo vēju virzienu pa mēnešiem un citus faktorus.
6. Lai veicinātu Rīgas pilsētas degradēto teritoriju apgūšanu, jāpievērš uzmanība šādiem jautājumiem:
- problēmu kompleksai risināšanai lielās teritorijās,
  - nepieciešamībai būtiski ierobežot neapgūtas dabas pamatnes teritoriju apbūvi,
  - iespējamo riska teritoriju prognozēšanai un esošo ražošanas objektu uz Pierīgas teritorijām.
- Rīgas degradēto teritoriju attīstības projektiem jābūt integrētiem
- pilsētas transporta struktūrā,
  - pilsētas zaļajā struktūrā,
  - pilsētas telpiskajā struktūrā, analizējot un pamatojot apbūves veidu, augstumu un telpiskos akcentus.

Secinājumi

1. Rīgas esošā dzīvojamā vide ir nozīmīgākā dzīvojamo teritoriju sastāvdaļa, kas nosaka to ilgtspējīgu attīstību. Vēl daudzus nākamus gadus esošā dzīvojamā vide būs galvenais mājokļu avots, kā arī svarīgākais dzīvojamā sektora vides ietekmētājs. Tomēr esošajam dzīvojamam fondam ir pievērsta maza uzmanība nacionālajā politikā, kas fokusējas galvenokārt uz jaunbūvētajiem mājokļiem. Turpretī Eiropā ir atrodami vairāki sekmīgi dzīvojamo zonu rekonstrukcijas piemēri, kuru pieredzi var izmantot Rīgas situācijā.
2. Starptautiskie sakari un vienošanās, tostarp "Agenda 21" un "Habitat agenda", ietver nozīmīgus aspektus mājokļu līdzsvarotai attīstībai. Šīs internacionālās struktūras atbalsta Eiropas Savienības valstis, taču to principu un rekomendāciju pilnīga īstenošana ir ļoti ilglaicīga.
3. Eiropas valstīs, reģionos un pilsētās ir uzkrāta pieredze, kuru nepieciešams turpmāk analizēt, lai izmantotu citviet, tai skaitā arī Rīgā, un kura jāizmanto jaunu, kopēju sadarbības tīklu veidošanai. Par vienu no galvenajiem Eiropas ilgtspējīgās mājokļu kustības virzieniem jāklūst kopējās attīstības veicināšanai, kā arī zināšanu un pieredzes apmaiņai starp valstīm, pilsētām un reģioniem.
4. Rīgas apbūvei tieši pieguļošajās teritorijās vai arī neapbūvētajās joslās abpus galvenajiem autoceļiem tiek izbūvētas arvien jaunas apdzīvotas vietas. Vairums attīstītāju izvēlas būvēt 1-2 stāvu savrupmāju grupas, dažkārt arī vairākstāvu daudzdzīvokļu namus, nedaudzi - ražošanas vai pakalpojumu uzņēmumus, kas parasti nav orientēti uz tuvumā dzīvojošo patērētāju nodarbināšanu/apkalpošanu.

5. Apdzīvojuma veidošana notiek bez vienotas teritorijas attīstības koncepcijas un atbilstoši pašvaldību plānojumiem, nemaz nerunājot par infrastruktūras izbūvi. Tādējādi tiek torpedēts mērķis nodrošināt urbāno teritoriju ilgtspējību un pilsētas kopējās struktūras mērķtiecīgu attīstību.
6. Galvenās problēmas mājokļu jomā attiecas uz mājokļu izvēli, kas ir ierobežota gan ekonomiski vajadzīgām mājokļu izbūvēm, gan vidēji pārtikušām - tirgū nav iespējas izvēlēties mājokļus pēc to tipa, atrašanās vietas, standarta un īpašuma veida. Problēmas mājokļu jomā pastāv arī sakarā ar esošo dzīvojamā fonda turpmāko izmantošanu - dekapitalizācijas kontekstā tā ir ļoti neefektīva, negodīga un nav ilgtspējīga. Savukārt jauno mājokļu būvniecības apjoms ir neapmierinošs tā izmaksu un piedāvājuma ziņā.
7. Sekmīgas mājokļu un dzīvojamās vides problēmu risināšanai nepieciešama valstiska rīcība. Pētījumu rezultāti liecina, ka, valstij neiejaucoties, situācija var pasliktināties, radot smagas ilgtermiņa sekas, tādas kā dzīvojamā fonda nolietojums, sociālā noslāņošana un pilsētu izplešanās. Šī iemesla dēļ par prioritāti vajadzētu uzskatīt nevis jaunu, sabiedriskajam transportam nepieejamu privātmāju rajonu radīšanu, bet esošo apdzīvoto rajonu pārbūvi un atdzīvināšanu, kā arī sabiedriskā transporta attīstību.
8. Pēdējo gadu ekonomiskā attīstība ir ievērojami veicinājusi aktivitātes mājokļu jomā - plašākiem iedzīvotāju slāņiem ir kļuvuši pieejamāki naudas resursi, līdz ar to ir aktivizējies mājokļu tirgus un jaunu mājokļu būvniecība. Mājokļu īpašumu reforma, īstenojot denacionalizāciju un privatizāciju, daudziem iedzīvotājiem ir devusi pamatkapitālu, tomēr radusies arī virkne problēmu: liels skaits jaunu privātpašnieku, kuriem nav ne mentālas gribas, ne resursu, ne zināšanu, kā apsaimniekot kopīpašumu un būt saimniekiem; ilgu laiku denacionalizētajos namos noteiktie īres griesti ir būtiski ietekmējuši pilsētas attīstību, jo sekmējuši telpu dzīvojamās funkcijas pārveidi par komercfunkciju; vienlaikus ar iedzīvotāju daļas iespējām uzlabot savus mājokļu apstākļus ievērojamam rīdzinieku skaitam nepieciešama palīdzība mājokļu jautājumu risināšanā.
9. Laika gaitā mainoties funkciju līdzsvaram, Rīgas vēsturiskais centrs ir saglabājis savu pievilcību un šobrīd kalpo ne tikai kā tūrisma un darījumu centrs, bet arī kā prestižu un dārgu dzīvesvietu rajons. Pārsvarā gadījumu intensifikācija ir iespējama, jo mājokļu blīvums daudzos kvartālos ir neliels. Dzīvojamās apbūves rehabilitācija Vecrīgā ir iespējama tikai uz esošo mājokļu kvalitātes uzlabošanas rēķina. Bulvāru lokā, tāpat kā Vecrīgā, dzīvojamās apbūves attīstība iespējama, vienīgi pārplānojot vai attīstot esošos mājokļus. Pārējā Rīgas vēsturiskā centra teritorijā rodama potenciālas iespējas dzīvojamās vides kvalitatīvai un kvantitatīvai attīstībai.
10. Mainoties dzīvesveidam, mainījies arī priekšstats par publiskās ārtelpas nepieciešamību. Agrāk arī transporta ielas varēja uzskatīt par kvalitatīvu ārtelpu, taču tagad tā ir tikai komunikāciju zona.
11. Ja lielmēroga dzīvojamie rajoni netiks mērķtiecīgi, tad tie ar laiku degradēsies un, līdzko radīsies iespēja, cilvēki dosies no tiem prom. Tāpēc būvniecība un aktivitātes jāvērtē pozitīvi, tikai tai nepieciešama prasmīgāka vadība. Būtiski ir dzīvojamo rajonu uzlabošanu un attīstību risināt kompleksi - vispirms izstrādāt katra konkrētā rajona

attīstības plānu, ievērojot tā sākotnējos plānojuma principus un harmoniski papildinot tos ar aktuāli nepieciešamo (tirdzniecības punktiem, sabiedriskajiem pakalpojumiem, auto novietnēm, dzīvojamajām mājām). Rajonu attīstības plānā būtu ne tikai jānosaka jaunās apbūves teritorijas organizācijas principi, bet arī jāieestrādā prasības tās augstumam, koloristikai un materiāliem. Svarīga ir arī katra rajona tēla identitāte. Bez kompleksām un konkrētām vadlīnijām dzīvojamie rajoni attīstīsies haotiski.

12. Rīgas centrs savu nozīmi rūpniecībā ir zaudējis, bet bijušām rūpniecības teritorijām vēl nav skaidras nākotnes. Galvaspilsētas degradētajās teritorijās iespējams veidot plašus multifunkcionālus kompleksus, kuros dzīvojamo teritoriju prioritāte būtu pilnībā jaunas dzīvojamās ēkas, lofti un sabiedriskajiem centriem izmantoti rūpnīcu korpusi. Latvijā šādi liela mēroga multifunkcionāli objekti pagaidām nav attīstīti, taču, analizējot Rīgas ostas un rūpnieciskās teritorijas, redzamas ražošanas zonas, kas beigušas funkcionēt un ir perspektīvas jauniem sabiedriskajiem centriem un jauktām dzīvojamām un darījumu teritorijām.

13. Jaunākajos Eiropas pilsētu degradēto teritoriju atjaunošanas projektos ir vērojama tendence arvien vairāk akcentēt dzīvojamo funkciju, piešķirot pakārtotu lomu sabiedriskā un komerciālā rakstura būvēm. Teritoriju atjaunošanas pirmie projekti bija modelēti uz pretēju situāciju. Arī tad, ja teritoriju degradācijas pakāpe nav pārāk augsta, tās veido ievērojamu negatīvu fonu, pasliktinot atsevišķu pilsētas kvartālu un rajonu pilsētvides kvalitāti un pilsētainavu, fragmentējot pilsētas struktūru un pazeminot teritorijas izmantošanas efektivitāti kopumā visā pilsētas teritorijā. Rīgas degradēto teritoriju daudzums un ilgstošā pastāvēšana liecina, ka privātās investīcijas ir nepietiekamas, lai šīs teritorijas efektīvi, pietiekami ātri un pilnvērtīgi atjaunotu. Šobrīd šis process norit fragmentāri. Degradēto teritoriju revitalizācijai ir nepieciešams publiskā sektora atbalsts un plānveidīgi pasākumi Rīgas pilsētas fizisko resursu izmantošanas efektivitātes palielināšanai.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

Publicētie darbi

1. Allen J. Europe of the Neighbourhoods. Class, Citizenship and Welfare Regimes // Social Exclusion in European Cities. - London: Regional Studies Association, 2000 - pp. 25-52.
2. Antenisķe A. Industriālā mantojuma mākslinieciskie aspekti // RTU Zinātniskie raksti. Sērija 2: Arhitektūra un būvzinātne, sējums 6. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2005. - 10.-20. lpp.
3. Asaris G. Rīgas attīstības plāna realizācija // RTU Zinātniskie raksti. Sērija 2: Arhitektūra un būvzinātne, sējums 6. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2005. -20.-26. lpp.
4. Berglund U. Privatisation, Segregation and Local Engagement: a Latvian Case Study // Challenges and Opportunities in Housing: New Concepts, Policies and Initiatives. - Rīga: CIB Publications, 2002 - pp. 33-49.
5. Biedriņš A., Liepiņš E. Latvijas industriālā mantojuma ceļvedis. - Rīga: Latvijas Industriālā mantojuma fonds, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, 2002.-108lpp.

6. Bīlmanis R. Dzīvokļu būvniecība pēckara gados. - Rīga: Rīgas pilsētas dzīvokļu krīzes apkaršanas komisija, 1931. - 68 lpp
7. Bo0l: The Ecological City of Tomorrow in Malmo.-Malmo: City Planning Administration, 2000-23pp.
8. Brinkis J. A Short Historical Review of Large Scale Housing Areas in Riga // Large Scale Housing Areas in the Baltic Countries. - Lund: Lund Centre for Habitat Studies, 1996 - pp. 65-70.
9. Briņķis J., Buka O. Teritoriālā plānošana un pilsētībūvniecība. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2001. - 218 lpp.
10. Build the City Inwards. Stockholm City Plan. - Stockholm: Stockholm City Planning Administration, 1998 - 12 pp.
11. Burtenshaw D., Bateman M., Ashvorth G.J. The European City. A Western Perspective. - London: David Fulton Publishers, 1991 - 305 pp.
12. Changing Neighbourhoods in Tallinn: Mustamae, Kalamaja, Kadriorg. - Tallin: Tallinn Technical University Press, 2002 - 118 pp.
13. Cope H. Capital Gains: Making High-Density Housing Work in London. - London: London Housing Federation, 2002 -140 pp.
14. Dambis J., Roze A., Lejnieks J. u.c. Vīzija 2020. Rīgas vēsturiskais centrs. Saglabāšanas un attīstības plāna koncepcija. - Rīga: Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, 2001.
15. Demogrāfija 2004. Statistisko datu krājums. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2004. - 200 lpp.
16. Dublin Docklands Area. Master Plan 2003. - Dublin: Dublin Docklands Development Authority, 2003 - 116 pp.
17. Dzīves apstākļi Latvijā. *Nordbalt* dzīves apstākļu pētījums. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 1996. - 78 lpp.
18. Gaters I. Rīgas pilsētas mājokļu celtniecības programma // Konferences "Jauna pilsēta senajos mūros: mājokļu būvniecība" materiāli. - Rīga: RMS-Recruitment, 2005.-84.-85. lpp.
19. Grava S. Cik plaša būs Rīga? // Latvijas Arhitektūra, Nr. 6/04 - Rīga: Lilita, 2004. -6.-10. lpp.
20. Hietanen J. Housing Market Analysis in Riga. - Espoo: Helsinki University of Technology, 2004 - 94 pp.
21. High Density Housing in Europe:Lessons for London.-London: East Thames Housing Group, 2002-104pp.
22. Jaunie projekti. Nekustamā īpašuma katalogs Nr.2/2005. - Rīga: Hansabanka, 2005. - 267 lpp.
23. Krantz B. Large Scale Housing Estates in North-West Europe: an Introduction // Large Scale Housing Estates in North-West Europe: Problems, Interventions and Experiences. - Delft: Delft University Press, 1999 - pp.1-13.
24. Krastiņš J. Eklektisms Rīgas arhitektūrā. - Rīga: Zinātne, 1988. - 278 lpp.
25. Krastiņš J. Latvijas Republikas būvmāksla. - Rīga, 1992. - 240 lpp.
26. Krastiņš J. Ieskats Rīgas pilsētībūvnieciskās attīstības vēsturē // Māksla, Nr.3/1993. Rīga: Māksla, 1993. - 75-77 lpp.
27. Krastiņš J. Pilsētībūvniecības teorijas attīstība Rīgā XIX gs. otrajā pusē un XX gs. sākumā // Latvijas PSR pilsētu arhitektūra. - Rīga: Rīgas Politehniskais institūts, 1979. - 48.-57. lpp.
28. Krastiņš J. Re., uzskatu maiņas spoguļi // Māksla Nr. 1,2/1996. - Rīga: Māksla, 1996. - 34.-38. lpp.

29. Krastiņš J. Rīgas arhitektūras stili. - Rīga: Jumava, 2005. - 240.lpp.
30. Krastiņš J. Strautmanis L, Dripe J. Latvijas arhitektūra no senatnes līdz mūsdienām. - Rīga: Baltika, 1998. - 312 lpp.
31. Kublačovs A. Rīgas reģions // Latvijas Arhitektūra Nr.4/05. - Rīga: Lilita, 2002. - 110.-111.lpp.
32. Kurokawa K. Eco-Architecture / Eco-Cities. - London: BookArt, 2002 - 260 pp.
33. Lamze A. Teritorijas problēma Lielrīgas izbūvē. - Rīga: Latvijas Kultūras spiestuve, 1932.-41 lpp.
34. Latvija: pārskats par tautas attīstību 2002./2003. - Rīga: UNDP Latvija, 2003. -154 lpp.
35. Latvijas dzīvojamais fonds 2004. Statistisko datu krājums. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2005. - 40 lpp.
36. Latvijas nacionālais ziņojums ANO konferencei Istanbul +5. - Rīga: Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2001. - 39 lpp.
37. Liias R. Estonian Housing Scene of Today: Problems for Tomorrow // The Twin Pursuits of Satisfactory Housing and Housing Satisfaction. - Tallinn: CIB Publications, 2002 - pp. 104-113.
38. Liepiņš R. Galvas pilsētas Rīgas izbūve un saimniecība. - Rīga: Rīgas pilsētas darbinieku biedrība, 1937. - 21 lpp.
39. Lukstiņa G. Ilgtspējīga attīstība Latvijā // Latvijas Arhitektūra Nr.1/03. - Rīga: Lilita, 2003.-94-95. lpp.
40. Lukstiņa G. Rīgas reģiona plānojums // Latvijas Arhitektūra Nr.6/05. - Rīga: Lilita, 2005. - 116.-120.lpp.
41. Lūse M. Latvijas pilsētu dzīvojamo kvartālu apstādījumu izmantošana (aptaujas dati) // Arhitektūra un pilsēt būvniecība II. - Rīga: Rīgas Politehniskais institūts, 1971.-159.-174. lpp.
42. Lūse M. Maigā atjaunināšana Vīnē // Latvijas Arhitektūra Nr.6/02. - Rīga: Lilita, 2005. - 98.-103. lpp.
43. Malbert B. Sustainable Development, a Challenge to Public Planning // Swedish Planning Towards Sustainable Development. - Stockholm: The Swedish Society for Town and Country Planning, 1997 - pp.67-72.
44. Marana I., Treija S. Large Housing Estates: a Challenging Space // Challenges and Opportunities in Housing: New Concepts, Policies and Initiatives. - Rīga: CIB Publications, 2002 - pp. 49-61.
45. Marcuse P., van Kempen R. Influences on the Spatial Order of Cities // Globalizing Cities. A New Spatial Order. - London: Blackwell Publishing, 2005 - 318 pp.
46. Marcuse P., van Kempen, R. States, Cities and Partitioning of Urban Space // Of States and Cities. The Partitioning of Urban Space. - New York: Oxford University Press, 2002 - pp. 258-268.
47. Mājsaimniecību budžets 2003.gadā. Statistisko datu krājums. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2004. - 108 lpp.
48. Miller K., Ferber U., Grimski D., Nathanail P. CABERNET: a Vision of Economic Regeneration and Sustainable Land Use // CABERNET 2005. - Nottingham: Cabernet, 2005 - pp. 238-244.
49. Melbergs G. Arhitekta A. Lamzes darbi Rīgas plānošanā un apbūvē. // Arhitektūra un pilsēt būvniecība I. - Rīga: Rīgas Politehniskais institūts, 1969. - 95.-104. lpp.
50. Melbergs G. Dažas Rīgas centra rekonstrukcijas problēmas. // Latvijas PSR arhitektūra un pilsēt būvniecība II. - Rīga: Rīgas Politehniskais institūts, 1987. -86.-99. lpp.
51. Melbergs G. Rīga no otrās līdz trešajai atmodai // Māksla, Nr.3/1993. - Rīga: Māksla, 1993. - 78.-80. lpp.

52. Melbergs G., Pučiņš E. Rīgas jaunā ģenerālplāna arhitektoniskā plānojuma principi // Arhitektūra un pilsētbūvniecība I. - Rīga: Rīgas Politehniskais institūts, 1969. - 88-94.lpp.
53. Privātie īres dzīvokļi. Statistisko datu krājums. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2006. - 24 lpp.
54. Rīgas Attīstības plāns 1995.-2005.g. - Rīga: Rīgas dome, 1995. - 156 lpp.
55. Rīga Skaitļos 2004. Statistikas gadagrāmata. - Rīga, Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2004. - 154 lpp.
56. Roald H.-J. Sustainable Historic Cities? A Baltic-Nordic Approach. - Oslo: Nordic World Heritage Office, 2000- 153 pp.
57. Roze A. Rīgas vēsturiskais centrs // Latvijas arhitektūra Nr. 1/01. - Rīga: Lilita, [2001.-110.-III.lpp.](#)
58. Rubīns J. Rīgas dzīvojamais fonds 20.gadsimtā. - Rīga: Jumava, 2004. - 104 lpp.
59. Saferagic D. Housing Quality - Two Faces of the Same Coin // The Twin Pursuits of Satisfactory Housing and Housing Satisfaction. - Tallinn: CIB Publications, 2002-pp. 179-195.
60. Sila D. Pagalmu telpisko proporciju pārbaude jaunajos dzīvojamo namu masīvos // Pilsētu attīstība un arhitektūra Latvijas PSR. - Rīga: Zinātne, 1974. - 41.-51. lpp.
61. Stoa, E. Housing in the Sustainable City // Neighbourhood Housing Management, Reciprocal Competence Development Combining Social and Physical Initiatives. -Bergen: Bergen University, 2005 - pp. 124-132.
62. Strautmanis I. Arhitektūras un pilsētbūvniecības teorija. -Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 1990. - 96 lpp.
63. Strautmanis I., Briņķis J. Dzīvojamās vides rehabilitācija Rīgas centra jauktās apbūves teritorijās // RTU Zinātniskie raksti. Sērija 2. Arhitektūra un būvzinātne, sējums 4. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2003. - 58.-64. lpp.
64. Sustainable Development Principles for City Planning in Helsinki. - Helsinki: Helsinki City Planning Office, 1996 - 4 pp.
65. Tanninen T. The Future of Suburban Housing Estates in Finland? - Researching in the Different Views of the Various Planning Professions // Housing Sociology and Societal Change. New Challenges and New Directions. - Warsaw: CIB Publications, 1996-pp. 171.-184.
66. The Sustainable City. A Contribution to Habitat II. - Stockholm: The Royal Swedish Academy of Sciences, 1997 - 16 pp.
67. Towards Sustainable Cities & Towns. Report of the first European Conference on Sustainable Cities & Towns. - Alborg: ICLEI, 1996 - 48 pp.
68. Towers G. The Implications of Housing Density // Challenges and Opportunities in Housing: New Concepts, Policies and Initiatives. - Riga: CIB Publications, 2002 -pp.169-176.
69. Tsenkova S. Riga: Housing Policy and Practice. A Framework for Reform. - Riga: Riga City Council, 2000 - 60 pp.
70. Tsenkova S. Housing Reforms in Riga: the Politics of Muddling Though // Challenges and Opportunities in Housing: New Concepts, Policies and Initiatives. -Riga: CIB Publications, 2002 - pp. 3-33.
71. Trušiņš J. Pilsētu plānošanas tendences Eiropā un Latvijā // RTU Zinātniskie raksti. Sērija 2. Arhitektūra un būvzinātne, sējums 1. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2000. - 63.-70. lpp.
72. Trušiņš J., Treija S., Čače L., Balgalis N. Riga City Development on the Way to Sustainability // RTU Zinātniskie raksti. Sērija 2. Arhitektūra un būvzinātne, sējums 6. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2005. - 77.-84. lpp.

73. Turkington R., van Kempen R., Wassenberg F. High-rise Housing in Europe. Current Trends and Future Prospects. - Delft: Delft University Press, 2004 - 284 pp.
74. Vadlīnijas Eiropas kontinenta ilgtspējīgai telpiskajai attīstībai. Eiropas Reģionālās plānošanas ministru konference. - Rīga: Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālā attīstības ministrija, 2001. - 36 lpp.
75. Veģis P. Mājokļa apstākļi, dzīves vide, noziedzība un drošība // Dzīves apstākļi Latvijā 1999.gadā. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2001. -127.-151. lpp.
76. Veinberga D. Rīgas dzīvojamās vides kvalitāte un attīstības perspektīvas // Konferences "Jauna pilsēta senajos mūros: mājokļu būvniecība" materiāli. - Rīga: RMC-Recruitment, 2005. - 6 lpp.
77. Vikmanis J. Rīgas pagalmi // Latvijas arhitektūra Nr. 2/05. - Rīga: Lilita, 2005. -58.-60. lpp.
78. Virtanen P.V. Somijā nebūtu pieļaujami izolēti mikrorajoni // Latvijas arhitektūra Nr. 6/00. - Rīga: Lilita, 2000. - 113.lpp.
79. Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību, 2004.g.decembris. - Rīga: Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, 2004. - 136 lpp.
80. Zīlāns A., Āboliņa K. Indicators as a Tool to Assess the Sustainability of Urban Development in Latvia // Riga City Towards Sustainability. - Riga: Riga City Council, 2001.-pp. 17-27.
81. Асарис Г. Генеральный план развития города Риги в действии // Архитектура и градостроительство. - Рига: Рижский Политехнический институт, 1969 -стр. 36-42.
82. Валескалн В., Васильев Ю. Этапы развития архитектуры социалистической Риги // Архитектура и градостроительство. - Рига: Рижский Политехнический институт, 1969 - стр. 57- 93.
83. Пиешиньш Я. Тенденция развития основных принципов формирования функциональной структуры новых жилых комплексов города Риги // Архитектура и градостроительство. - Рига: Рижский Политехнический институт, 1969 - стр. 5-16.
84. Мелбергс Г. О центре города Риги // Архитектура и градостроительство. -Рига: Рижский Политехнический институт, 1969 - стр. 17-29.
85. Страутманис П., Бука О., Крастыньш Я., Асарис Г. Архитектура Советской Латвии. - Москва: Стройиздат, 1987 - 320 стр.
86. Трушиньш Е., Пиешиньш Я. Современные жилые комплексы в Прибалтике. -Москва: Государственный комитет по гражданскому строительству и архитектуре, 1984 - 53 стр.

Interneta materiāli

87. Achieving Successful High Density Housing. - <http://www.seeda.co.uk>
88. Aistara, G. Daudzdzīvokļu namu energoefektivitāte - sociāla un vides nepieciešamība. - <http://www.politika.lv/index.php?id=5703>
89. Berlin: Ecological Building Renovation of Pre-fabricated Housing Complex // European Academy of the Urban Environment. - <http://www.eaue.de/winuwd/90.htm>
90. Bertaud, A. Note on Riga Spatial Structure. - <http://www.alain-bertaud.com>

91. Bertaud, A. The Spatial Structure of Central and Eastern European Cities: more European than Socialist? // International symposium on post - communist cities the Russian and East European Center „Winds of Societal Change: Remaking Post-communist Cities", University of Illinois, 2003 - <http://www.alain-bertaud.com>
92. Ehstrom M., Roald H.-J. Report on the State of Governance of Heritage Protection Values in Vilnius. - <http://www.2bis.lt/kt-inst/pamink/dokumentai/Report>
93. Evaluation of Block Renewal. Research Project for the Purpose of Assessing the Effectiveness of a New Instrument of Building Stock Rehabilitation in Vienna. - <http://www.wien.gv.at/english/housing/promotion/blockrenew.pdf>
94. Hannover: Kronsberg, a New Sustainable Development as Part of EXPO 2000. -<http://www.eaue.de>
95. Jaunu mājokli plāno pirkt tikai katrs desmitais // Diena, 06.04.2005. -<http://www.ma.gov.lv/Portals/MajoklisPortals/WEB-INF>
96. Kasparaviciene A. Revitalisation of Vilnius Old Town. Social and Economic Integration. – http://www.arcchip.cz/w01/w01_kasparaviciene.pdf
97. Kervanto Nevanlinna A. Industries Lost, Identities Recovered. – http://www.esh.ed.ac.uk/urban_history/text/NevanlinnaM4.pdf
98. Kronberga G. Vai rīdzinieki var atļauties to ko grib?// Latvijas vēstnesis. 23.01.2004.- http://www.ma.gov.lv/lat/iaunumi/arhivs/latvijasvestn/260104/vai_to_rib.html
99. Large Housing Estates: City of Tallinn // European Academy of the Urban Environment. – <http://www.eaue.de/Housing/houstall.htm>
- 100.Lahti P. Two Visions in Ecological Restructuring of Cities: Dense Urbanism vs. Dispersed Rurbanism. - <http://urbanecology.org.au/ecocity2/ecologicalrestructuring.html>
- 101.Latvijas mājokļu politikas koncepcija. - http://www.gov.lv/bd/K96_MaiPol.htm
- 102.Leidsche Rijn. - <http://www.utrecht.nl/smartsite.dw?id=3207&mw>
- 103.Malmo: Bo01, City of Tomorrow: European Building Exhibitions and Sustainable Development. – <http://www.eaue.de/vinword/187.htm>
- 104.Manninen R. Premises for Low-Rise High-Density Housing in the Helsinki Region. - <http://www.infra.kth.se/documents/reports/social%20exclusion>
- 105.Marana I., Zaķis V. Social Housing in Latvia - Current Situation and the Future Perspective. - http://www.socialhousing2004.at/Presentation_session2_MaranaZakis.pdf
- 106.Pēterkops N. Uzdevumi mājokļu īpašniekiem un apsaimniekotājiem // Latvijas Vēstnesis 21.01.2005. - <http://www.ma.gov.lv/lat/iaunumi/arhivs/latvijasvestn/210105/ipashnieki.htm>
- 107.Regenerating Neighbourhoods in Partnership - Learning from Emergent Practices. – <http://www.ensure.org/entrust/summary/index.htm>
- 108.Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025.gadam. – <http://www.rdpad.lv/uploads/ipap>
- 109.Rīgas pilsētas attīstības programma 2006.-2012.g. -<http://www.rdpad.lv/uploads/rpap>
- 110.Rīgas plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums. -<http://www.rigaregion.lv/pub/main>
- 111.Rīgas teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam. 1.daļa. Paskaidrojuma raksts. – <http://www.rdpad.lv/uploads/rpap>
- 112.Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums. -<http://www.rdpad.lv/rvc>

- 113.Scheurer J. Urban Form, Sustainability and Lifestyles. User Perspectives on the Life of 21 st Century Cities. - <http://www.istp.murdoch.edu.au>
- 114.Statistical Yearbook of the City of Helsinki. - <http://e.finland.fi/netcomm/news/showarticle.asp?intNWSAID=33326>
- 115.Stockholm City Development Plan. - <http://www.sbk.stockholm.se>
- 116.Sustainable Housing Policies in Europe. -<http://www.reteambiente.it/re/sostenibilita/doc>
- 117.The Future of the Slab. Large GDR Estates Between Demolition, Exemplary Redevelopment and Cult Object. -<http://www.goethe.de/kug/kue/arc/thm/en51834.htm>
- 118.Treanor P. Brownfield Gentrification. - <http://www.inter.nl.net/users/Paul.Treanor/gasfab.html>
- 119.Wohnhaussanierung in Wien. - <http://www.wbsf.wien.at>

Nepublicētie materiāli un projekti

- 120.Aptaujas datu apkopojums kvartālam starp Tērbatas, Artilērijas, Palīdzības, Miera un Tallinas ielu Rīgā. - Rīga: Rīgas tehniskā universitāte, 2004. - RTU APF arhīvā
- 121.Asaris G. Rīgas pilsētībūvnieciskā attīstība (20.-21.gs.mija). Promocijas darbs, 1 .sējums. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 1999. - 74 lpp. - RTU APF arhīvā.
- 122.Cače L., Balgalis N., Ozoliņa M. Degradēto teritoriju izpēte Rīgas pilsētā. Rīgas attīstības plāna 2006.-2018.g. apakšprojekts. - Rīga, 2004. - 68 lpp. - RD PAD arhīvā.
- 123.Eglīte P. Esošās demogrāfiskās situācijas izvērtējums Rīgā, tās daļās un plašākā teritoriālā skatījumā. Rīgas attīstības plāna 2006.-2018.g. apakšprojekts. - Rīga, 2004. - 100 lpp. - RD PAD arhīvā.
- 124.Grupa 93. Andrejsalas detālpārplānojuma l.redakcija. - Rīga, 2005. - RD PAD arhīvā.
- 125.J.Pogas birojs. Detālā plānojuma projekts teritorijai Rīgā starp Aleksandra Čaka, Bruņinieku, Krišjāņa Barona un Matīsa ielu. - Rīga, 2004. - RD PAD arhīvā.
- 126.Lūse, M., Grāve, Z. Esošo iestrādņu un ārvalstu pieredzes izvērtējums un esošās situācijas sākotnējā analīze. Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības plāna apakšprojekts „Mājokļu attīstība Rīgas vēsturiskajā centrā”. - Rīga, 2003. -139 lpp. - RD PAD arhīvā.
- 127.Lūse M., Grāve Z. Rīgas iedzīvotāju mājokļu apstākļu, kā arī mājokļu pieejamības raksturojums un priekšlikums par minimālo mājokļu standartu 2018.gadam. Rīgas attīstības plāna 2006.-2018.g. apakšprojekts. - Rīga, 2004. - 82 lpp. - RD PAD arhīvā.
- 128.Mājokļu politikas pamatnostādnes. - Rīga: Mājokļu aģentūra, 2005. - 44 lpp. -RAPLM v/a „Mājokļu aģentūra” arhīvā.
- 129.Rīgas iedzīvotāju vēlmes un gatavība mainīt savus dzīves apstākļus. Socioloģisko pētījumu datu interpretācija un analīze. - Rīga: SKDS, 2003. - 10 lpp. - RAPLM v/a „Mājokļu aģentūra” arhīvā.
- 130.Rīgas pašvaldības mājokļu celtniecības programma 2005,-2009.gadam. - Rīga, 2004. - 40 lpp. - RD PAD arhīvā.

RIGA TECHNICAL UNIVERSITY
Faculty of Architecture and Urban Planning
Department of Architecture and Town Planning

Sandra Treija

HOUSING DEVELOPMENT IN RIGA

Summary of Doctoral Thesis

Academic advisor
Dr. habil.arch., Professor
I.Strautmanis

Riga 2006

GENERAL DESCRIPTION OF THE PAPER

Relevance of the theme and its description

All-embracing changes in Latvia over the last fifteen years have substantially affected housing development and have considerably transformed many factors influencing it. High quality residential environment in pleasant surroundings is one of the main conditions for urban development and labour attraction. Each municipality is eager to offer attractive residential areas and thus ensure the main resource of the municipal budget - a personal income tax. Currently Riga has to compete with the dwelling areas of Riga region and Jurmala. Over the last few years new apartment buildings are being rapidly built in the capital and its vicinity. Although the city of Riga has declared its support to sustainable development ideas, in reality, the tendencies in urban planning and construction of apartment buildings show the opposite. The construction of residential areas is chaotic, without understanding of attainable aims and expected results. The following problems prevail in housing development in Riga:

- statistics show that Riga region is the only territory of the country where the number of population has increased in the last few years, whereas in the city of Riga it has considerably decreased. Wealthy residents give preference to rural areas over the capital city. The resources of the territory of Riga are not being sufficiently utilised;
- various residential areas are developing unevenly, several dwelling districts might become differentiated, investments are attracted in different amounts;
- the existing residential areas are encountering serious problems: there is a lack of many essential elements for a dwelling area in the historical centre of Riga - infrastructure for children, options for recreational activities, a large part of dwellings do not meet contemporary housing standards whereas there are many neglected apartment buildings in large-scale housing estates and unimproved external areas that are often used as parking spaces;
- spacious and currently unused territories in the city of Riga are degrading the surrounding environment;
- new residential areas are being constructed inconsistently and without proper survey under the influence of market rules.

These problems call for an urgent need to develop guidelines for a quantitative and qualitative housing development in Riga.

Basic guidelines of the paper

Latvia's policy directions underlie the basic guidelines of the paper:

- membership in the European Union and thus also aspiration for European standards, including in the housing sector;
- Latvia's affiliation with the Northern European or Baltic Sea Region and a quest for common links also in the field of housing development;
- assumption that Latvia's economy will develop successfully and consequently, the living standard of the population would increase and it would lead to the need for higher housing standard that would be affordable and there would also be economic preconditions for improvement of residential environment;
- assumption that municipalities, similarly as it is in other European countries, will set management and co-ordination of housing development as one of their tasks.

AIM AND TASKS OF THE PAPER

The aim of the promotional paper is to study processes shaping urban residential areas and factors influencing their development, to establish the problems of architectural spatial development affecting this area as well as to develop guidelines for residential planning.

The following tasks have been set for attainment of this aim:

to study contemporary theoretical approaches to residential planning, to determine social and economic factors as well as statutory provisions influencing housing development in Riga, to study the historical background of formation of dwelling areas in the city of Riga, to survey the current situation in residential areas and to establish the problems affecting them, to gather information about international experience in residential planning and consider possibilities of its application to housing development in Riga, to develop guidelines for residential planning in Riga.

APPLIED RESEARCH METHODS AND LIMITATIONS

Research methods

During the preparation of the paper the following theoretical research methods were applied:

- analysis of reference sources focusing on urban planning, sustainable urban development, design of residential areas and architecture,
- analysis of residential environment and the factors influencing it,
- analysis of documents governing housing development;
- statistical analysis of housing indices,

as well as the following empirical methods:

- interviews with officials from governmental and municipal institutions,
- interviews with Latvia's entrepreneurs dealing with real estate,
- analysis of sociological surveys of Riga's residents.

Limitations

In this study the emphasis is put on 3 main development directions of urban residential areas - regeneration of historical centres of the cities, renovation of large-scale housing estates and revitalisation of degraded territories. Thus, the study does not embrace the whole range of residential areas - the situation in "inter-zone area", in few-storey dwelling areas as well as in newly developed territories of the city is not analysed.

Although the problems of residential construction in Riga are an issue of regional importance, the situation and development tendencies in Riga suburbs are only touched upon but not thoroughly discussed, the largest attention in this study is paid to housing development within the administrative boundaries of the city of Riga.

SCIENTIFIC PUBLICATIONS AND PRESENTATIONS AT CONFERENCES

The author of the paper has prepared 14 publications focusing on sustainability, urban structure and housing development, and has made presentations at 12 international scientific conferences in Latvia and abroad.

Altogether 11 scientific articles have been published in internationally acclaimed scientific editions:

1. **Treija S.** Riga Official Plan and Problems of its Implementation // Property Development and Land Use Planning Around the Baltic Sea. - Stockholm: Nordic Centre for Spatial Development. 2000 - pp.139-146.
2. **Treija S.** Mājokļu teritoriju perspektīvā attīstība Rīgā (Prospective Development of Residential Areas in Riga) // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija Arhitektūra un būvzinātne, 1. sējums. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2000.- 58.-62. lpp.
3. **Treija S.** Teritoriju renovācija mūsdienu pilsētā (Renovation of Territories in a Modern City) // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija Arhitektūra un būvzinātne, 2. sējums. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2001.- 70.-76. lpp.
4. **Marana I., Treija S.** Large Scale Panel Housing Districts in Riga - a Space for Challenges // Challenges and Opportunities in Housing: New Concepts, Policies and Initiatives. - Riga: CIB Publications, 2002 - pp. 49-58.
5. **Treija S.** Rīgas mājokļu teritoriju attīstības perspektīva (Development Prospects of Riga's Residential Areas) // Latvijas Arhitektūra. - Nr.3/03. - Rīga: Lilita, 2003. -78.-82. lpp.
6. **Treija S., Bratuškins U.** Lielmēroga dzīvojamo rajonu attīstības problēmas (Development Problems of Large-scale Residential Areas) // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija Arhitektūra un būvzinātne, 4.sējums. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2003.- 77.-84. lpp.
7. **Bratuškins U., Treija S.** Publisko ārtelpu funkcionālā diferenciācija un rekreativitātes potenciāls (Functional Differentiation and Recreational Potential of Outdoor Public Spaces) // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija Arhitektūra un būvzinātne, 4.sējums. -Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2003. - 17.-23. lpp.
8. **Treija S.** Dzīvojamās funkcijas attīstības problēmas un iespējas Rīgas vēsturiskajā centrā (Problems of Development and Possibilities of Housing Functions in Riga Historical Centrē) // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija Arhitektūra un būvzinātne, 5.sējums. - Rīga : Rīgas Tehniskā universitāte, 2004.- 55.-61. lpp.
9. **Treija S., Marana I.** Rīgas degradētās teritorijas - iespējas attīstībai (Degraded Territories of Riga - Options for Development) // Latvijas Arhitektūra. - Nr.3/05. -Rīga: Lilita, 2005. - 68.-75. lpp.
10. **J. Trušīņš, S. Treija, L. Čače, N. Balgalis.** Riga City Development on the Way to Sustainability // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija Arhitektūra un būvzinātne, 6.sējums.- Rīga : Rīgas Tehniskā universitāte, 2005. - 77.-84. lpp.
11. **S. Treija, I. Pedece, M. Liepa...** [u.c.]. Otra Rīga. Rīgas dzīvojamo mikrorajonu attīstības perspektīva (The Other Riga. Development Prospects for Riga's Large-scale Housing Estates) - Rīga: Rīgas Dome, 2004. - 96.lpp.

Three articles have been prepared and approved for publishing in the internationally acclaimed scientific editions:

1. **Treija S., Marana I.** Housing Development and Regeneration of Riga City - from Ideas to Practice. - Budapest: CIB Publication, 2003. - 8 pp.
2. **Treija S.** Housing and Social Cohesion in Latvia // Neighbourhood Housing Management, Reciprocal Competence Development Combining Social and Physical Initiatives. - Riga: Nordic Council, programme „Nordic Neighbours”, 2005. - 10.pp.
3. **Treija S.** Pilsētu apdzīvotības blīvuma izmaiņas (Changes in Urban Population Density) // RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija Arhitektūra un būvzinātne, 7.sējums. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2006. - 8. lpp.

Reports on main results of the promotional paper at scientific conferences:

1. "Large Scale Panel Housing Districts in Riga - a Space for Challenges", International Conference "Taking Stock of Housing: Exploring the Limits of Divergence and Convergence in the Ever-Changing World", Vilnius, 09. 1999;
2. "Riga Official Plan and Problems of Its Implementation", International Conference "Property Development and Land Use Planning Around the Baltic Sea". Stockholm, 11.2000;
3. „Mājokļu teritoriju perspektīvā attīstība Rīgā" ("Prospective Development of Residential Areas in Riga"), RTU International Scientific Conference, Riga, 10. 2001;
4. „Mazstāvu dzīvojamo rajonu attīstība Rīgā" ("Development of Few-storey Residential Areas in Riga"), II World Congress of Latvian Scientists, Riga, 08.2001;
5. „Esošā situācija un attīstības tendences dzīvojamo teritoriju un mājokļu attīstībā Rīgā" ("Existing Situation and Development Tendencies in Housing Sector in Riga" , International Conference "Pilsētas mājokļa attīstība un iespējas pārmaiņu laikā-jaunas koncepcijas, politika un iniciatīvas" , Riga, 10.2001;
6. „Teritoriju renovācija mūsdienu pilsētā" ("Renovation of Territories in a Modern City"), RTU International Scientific Conference, Riga, 10. 2001;
7. „Dzīvojamo teritoriju attīstības koncepcijas Rīgas attīstības plānos" ("Development Concepts for Residential Areas in Riga Development Plans"), LU International Scientific Conference, Riga, 01. 2002;
8. „Lielmēroga dzīvojamo rajonu attīstības problēmas" ("Development Problems of Large-scale Housing Estates"), RTU International Scientific Conference, Riga, 10. 2003;
9. „Publisko ārtelpu funkcionālā diferenciacija un rekreativitātes potenciāls" (Functional Differentiation and Recreational Potential of Outdoor Public Areas"), RTU International Scientific Conference, Riga, 10. 2003
10. "Housing Development and Regeneration of Riga City - from Ideas to Practice", International Conference "Housing Mobility and Neighbourhood Rehabilitation", Budapest, 10.2003;
11. "Dzīvojamās funkcijas attīstības problēmas un iespējas Rīgas vēsturiskajā centrā" ("Development Problems of Housing Functions and Their Options in Riga Historical Centre"), RTU International Scientific Conference, Riga, 10. 2004;
12. "Riga City Development on the Way to Sustainability", RTU International Scientific Conference, Riga, 10.2005.

SCIENTIFIC NOVELTIES AND PRACTICAL APPLICATION OF THE STUDY

Scientific novelties of the promotional paper

The following studies were performed during the preparation of the promotional paper:

- for the first time a complex analysis was performed and suggestions were proposed for determination of problems pertaining to housing development in Riga in order to find their solutions,
- specific priority directions for housing development in Riga were determined,
- for the first time the assessment was carried out of the impact of Riga City Development Plans or General Plans on the development of the city of Riga in the 20th century;
- development of residential areas of Riga has been described in a detailed way;
- development problems of Riga's housing sector have been defined;
- suggestions have been made for prospective development of the housing sector in Riga.

Practical application of the study

The results of the promotional paper are applied in practice in the following way:

- the author of the paper has included the results of the study in her lectures at Riga Technical University, Faculty of Architecture and Urban Planning;
- the results of the study are used in academic advising of Riga Technical University students who are writing their graduation, bachelor or term papers;
- the urban planning specialists in Latvia, Lithuania and Sweden have become familiar with the results of the study as attest their comments in the published editions;
- the results of the study have been presented at the international conferences in Latvia, Lithuania, Hungary and Sweden.

STRUCTURE OF THE PAPER AND ITS VOLUME

The promotional paper consists of 3 parts and 7 chapters. There are altogether 156 computer-typed pages. The paper includes 16 charts, 26 pictures and 1 appendix that explain and illustrate the contents of the study.

The promotional paper has the following structure: Introduction

2. Planning of housing development

- 1.1. Population density in modern cities and theoretical approaches to its planning
  - 1.1.1. Concept of sustainable development and its impact on residential planning
  - 1.1.2. Changes in urban population density
- 1.2. Transformation and harmonisation of the existing urban environment
  - 1.2.1. Regeneration of central parts of historical cities
  - 1.2.2. Renovation of large-scale residential districts
  - 1.2.3. Revitalisation of degraded territories

2. Formation of residential territories and housing estates in Riga in 1991-2004

- 2.1. Factors influencing the housing sector
  - 2.1.1. Riga in a regional context
  - 2.1.2. Politically economical and social context
  - 2.1.3. Impact of demographic processes
  - 2.1.4. Ownership reform in Latvia
  - 2.1.5. Political approaches to housing development in Riga City and Riga Region

2.2. Residential areas and dwellings in Riga

2.2.1. Historical development of Riga's residential areas in the 20th century

2.2.2. Housing resources of Riga

2.2.3. Appropriate dwelling and housing standard

2.2.4. Formation of housing market and construction of new residential buildings

3. Prospects of housing development in Riga

3.1. Possibilities for retention of housing function and its development in the historical centre

3.1.1. Preconditions for development of housing function

3.1.2. Development problems of urban environment

3.1.3. Aims for housing development in Riga historical centre

3.1.4. Construction types of residential areas and possibilities of their development

3.2. Renovation problems of large-scale residential areas

3.2.1. Spatial parameters and structure of Riga's large-scale residential areas

3.2.2. Current tendencies of environment development in large-scale residential areas

3.2.3. Development options for Riga's large-scale residential areas

3.3. Degraded territories and their development for housing needs

3.3.1. Historical formation of degraded territories

3.3.2. Architecturally spatial classification of degraded territories

3.3.3. Guidelines for development of neglected territories in Riga

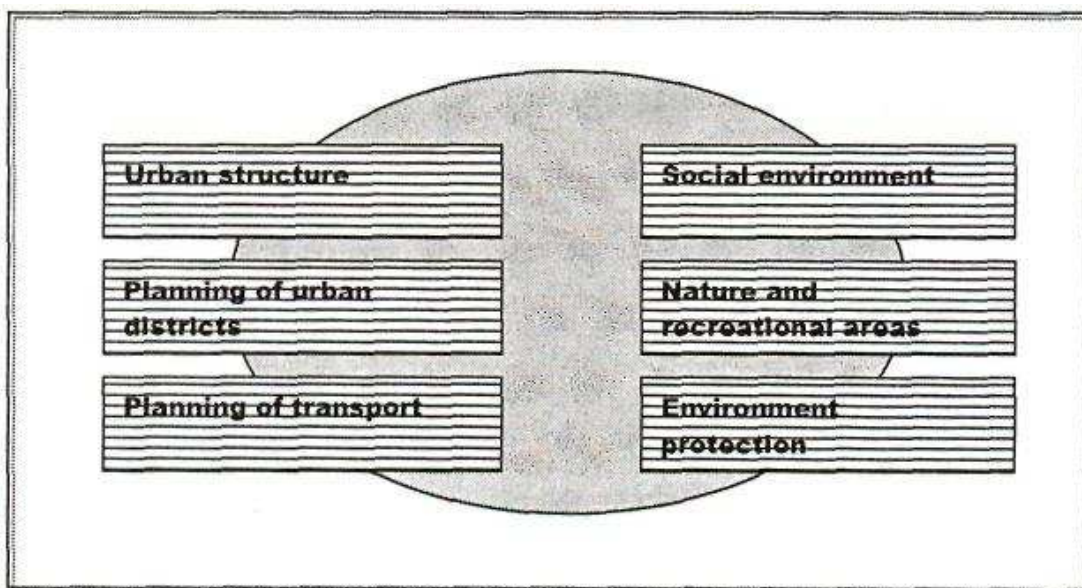
Conclusions

Suggestions

The first part focuses on theoretical approaches to residential planning and analyses the experience of European countries in regeneration of the existing residential areas and in planning of new housing estates in the already urbanised territories of the city.

Picture 1.

Sustainable development principles in urban planning

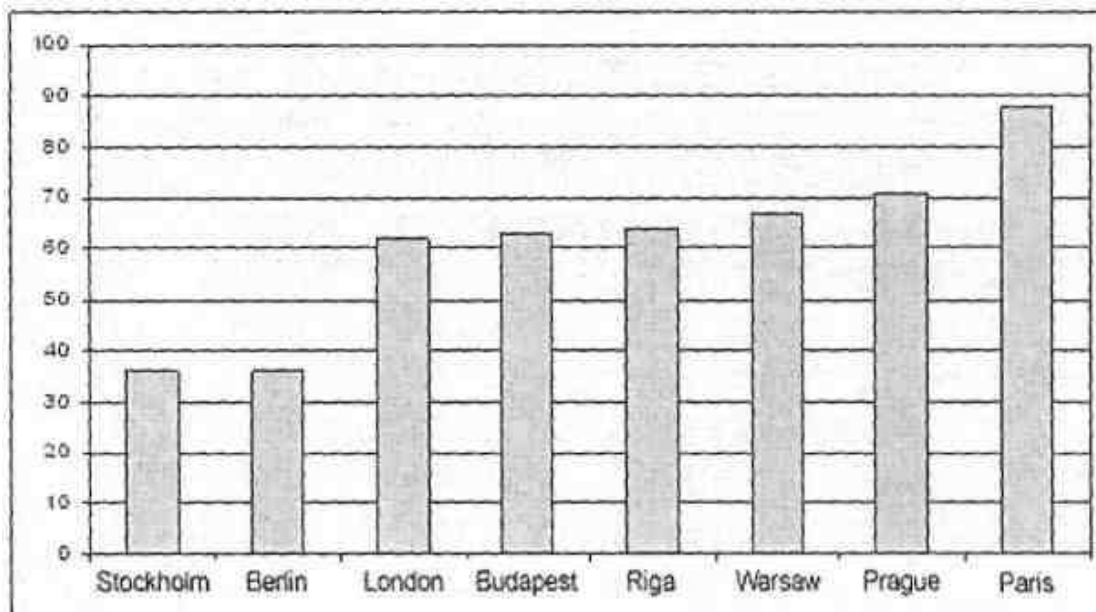

Two urban planning aspects - integration of sustainable development principles and changes in the population density of the cities - are underlined as particularly important factors of contemporary urban planning in Europe. A structural model of the city is defined - compact, complex and economical, and the tasks of the housing sector in a sustainable city are determined. Theoretical background is used to analyse newly developed housing estates in various European cities that are designed and already constructed according to sustainability principles.

The assessment is made of sustainable planning processes in Latvia along with the conclusion about the general implementation principles of sustainable development concept. The study considers historical background of problems pertaining to urban density, the direct link between the power-intensity of a life style and density of dwellings and compares population density in various European cities.

Picture 2.

Average **population density in residential areas of European cities (inhabitant/ha)**

Considering the substantiated need of European cities to create high density residential areas, the author has viewed the criteria of high-quality dwelling environment, which were mentioned by the inhabitants, that should be taken into account irrespective of the dwelling type. The author also analyses new projects of dense residential construction that have been carried out in various European cities and defines the most important features of successful outcomes.

The study views basic theoretical guidelines for urban regeneration and their practical application in three prevailing types of urban environment that are characteristic of European cities - regeneration of historical centres of the cities, renovation of large-scale residential areas and revitalisation of degraded territories of the cities.

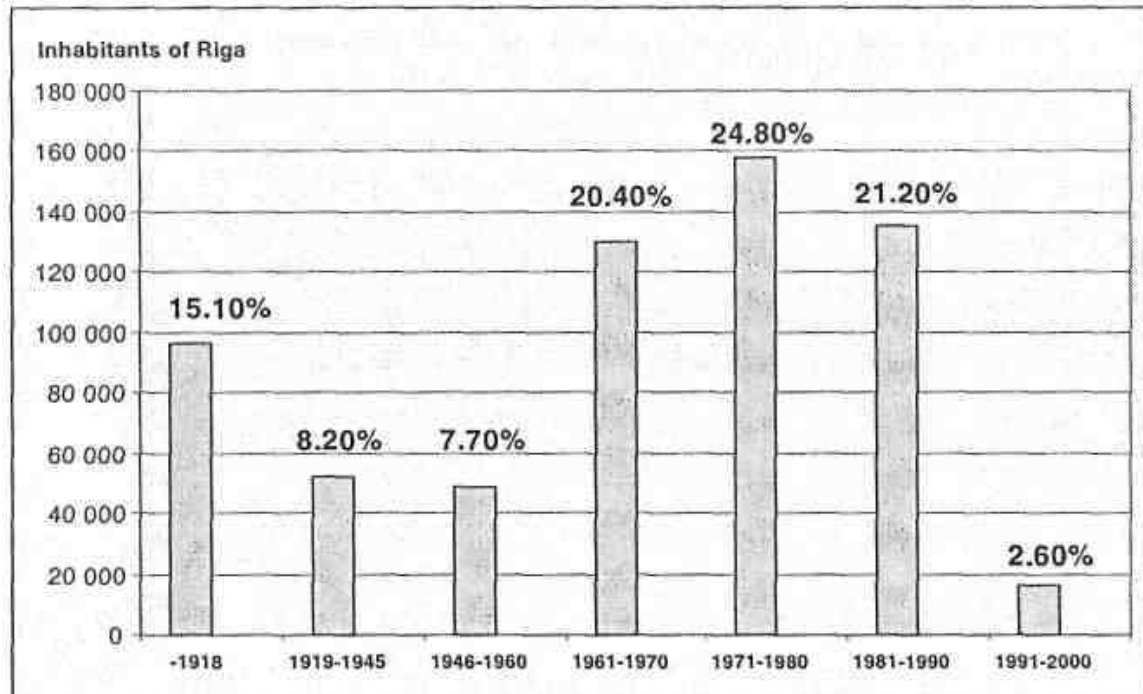
The second part discusses and analyses formation principles of residential areas and housing estates in Riga. First of all, the attention is paid to the factors influencing the housing sector, such as the regional context, the direct impact of political, economic and social situation on housing development, ownership reform in Latvia, and the housing development policy of Riga City and Riga Region.

Further the study focuses on historical development of residential areas in Riga, paying attention to the city planning documents of the 20th century. To a great extent these plans have facilitated the multiple territorial extensions of Riga.

Housing resources of Riga, their age, level of improvements, size and type of dwellings are analysed in a detailed way, the suggestions are made for application of a contemporary housing standard.

Picture 3.

Percentage of inhabitants residing in dwellings built in different periods

The study analyses the formation of housing market in Riga and construction stages of new dwellings, the most important factors affecting the housing situation in Riga are determined.

The third part makes suggestions for prospective housing development in Riga, proposing three most topical directions - retention and development of the housing function in the historical centre of Riga, renovation of large-scale residential areas and development of the degraded areas.

The preconditions for development of housing function in the historical centre of Riga are established, the land use efficiency is analysed considering the average construction density and density of dwellings, development problems of urban environment are defined and the development aims for the housing sector are set.

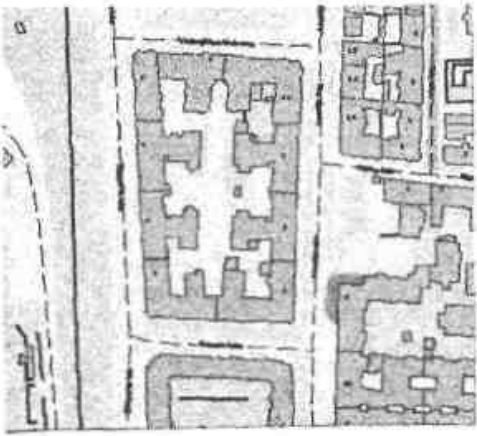

At the end of the study the construction types of residential areas are grouped and the possibilities of their intensification are determined. Classifying residential areas by their type of construction, the study focused on possibilities for construction of new apartments taking into account the following preservation and regeneration principles of the historical environment: evaluation of historical planning schemes, marking of historical land parcelation scheme, retention of a building scale, the use of a historical function as a means for image making (in cases of industrial heritage), retention of greened areas and improvement of a greening system. The increase of life quality and more intensive use of the land are key principles for regeneration of building blocks within the historical centre of Riga. So that the housing function would become stable and could develop in a balanced way, certain actions have been specified which would improve the living conditions of inhabitants residing in the historical centre of Riga.

Picture 4.

Characteristic Types of Housing Blocks in Riga Historical Centre

Type of city blocks	Location	Scheme of blocks development
Compact, tight blocks	Old Riga	
Tight closed multi – storeys masonry building	Prevailing type in Riga Historical Centre	

<p>Predominant tight closed masonry and wooden building with maintenance buildings of low value in the inner – blocks area</p>	<p>Prevailing type in Riga Historical Centre</p>	
<p>Tight closed multi-storey masonry building with public greenery in the inner – blocks area</p>	<p>Between Ausekļa, Elizabetes, Eksporta street and other where</p>	
<p>Predominant tight closed multi-storey masonry building with relicts of wooden buildings</p>	<p>Between Elizabetes and Lāčplēša street and elsewhere</p>	

Local dominating closed wooden building	Dzirnavu, Matīsa, Avotu street and other where	
Predominant tight closed multi - storey masonry building with relicts of industrial buildings	Between Brīvības, Matīsa, Tērbatas, Bruņinieku street and other where	

Spatial parameters and structure of large-scale housing estates are determined, the development of Riga's large-scale housing estates is divided into phases, and planning principles of large-scale housing estates are defined on the basis of their established common features: a wide range of free planning structures are used in the estate planning, the placement of buildings and their height emphasise the main street spaces, service objects and shops are set up along the main streets, the internal space amid the building blocks is separated from the street and pedestrian paths with various methods, spacious, greened inner courtyards are provided for recreational needs of the population, intersections of the main streets and centres of residential estates are accentuated with vertical dominants. The author of the paper defines tendencies of housing development and problems of urban development.

The survey results performed by the RTU students among the local population are summarised and used to define the requirements of inhabitants for modern dwellings. They are: safety, some intimacy, a link with exterior space. These criteria make the apartment almost as comfortable as a private house. Functional requirements pertain to parking, free planning of the apartment and possibilities of its modification, modern improvements and transformation from a utilitarian space into a wholesome part of the apartment.

The appropriate social and economic infrastructure is also essential - public and service objects. The study has set out preconditions for development options of housing estates.

The degraded territories of Riga are regarded as a substantial reserve for development of the necessary urban functions. The author of the paper analyses historical background of formation of Riga's degraded territories, classifies the degraded territories according to various criteria, pays attention to their localisation in the urban environment. The reasons for regeneration of degraded territories are set - adoption of balanced development principles, adoption of restricting and limiting regulations for construction in the historical centres of the cities, along with an active participation of the community into protest actions against construction in the greened areas of suburban territories. The study proposes guidelines for development of the degraded territories.

MAIN RESULTS

Main suggestions for harmonious development of Riga's housing sector

1. So that the city could develop in a sustainable and harmonious manner, it is necessary to determine a precise percentage of residential construction in the common balance of land use in various districts of the city and in different urban environment types.
2. The administration of the city must facilitate construction of various types of dwellings in different districts of Riga, thus supporting the interests of inhabitants with average and low income and improving their living conditions while at the same time preventing the differentiation of districts and inhabitants.
3. Urban planners must support those projects of apartment buildings which are appropriate for the dwelling density in the city, including construction in inner courtyards in separate places of Riga's historical centre and more intensive use of the territory in large-scale housing estates, thus implementing in practice the ideas of sustainable development of a compact city.
4. The quality of living conditions for inhabitants residing in the historical centre of Riga must be improved, increasing the area of recreational territories, improving quality of air and creating safe environment for families and kids and handicapped people. So that the housing function would become stable and develop in a balanced way, it is necessary to perform certain actions in order to improve living conditions for inhabitants of the historical centre of Riga:
  - the area of greened territories should be increased and inner spaces of the residential areas should be improved;
  - the number of parking lots in the inner spaces amid the blocks should be reduced to minimum. Where it is possible, parking spaces can be constructed in the underground or ground level (covering separate dark courtyards) or in separate multi-storey structures;
  - in blocks where there are many auxiliary buildings, the land use efficiency may be increased, removing low-value structures and using the free area for creation of outdoor public spaces,
  - space must be provided for construction of new educational establishments,
  - transport flow through the historical centre of Riga must be restricted,

- a network of pedestrian roads and streets enhancing pedestrian traffic must be developed,
- the utilisation intensity may be increased of the blocks bordering on the historical centre of Riga where the average density is below 40% through creation of a new construction.

5. A prospective development plan should be elaborated for each housing estate in order to ensure balanced development of large-scale housing estates in Riga, taking into account specific spatial compositions of these districts and contemporary development tendencies of residential areas. Large-scale housing estates are reminders of their era, and as such they should have to be preserved, however, they cover too large an area and affect too many people, therefore only a separate housing estate or a small part of the estate can be retained non-transformed while development plans for other housing estates must be elaborated determining areas and types of their intensification,

a. The following actions should be done to improve the living conditions of inhabitants of large-scale housing estates:

- A development plan for each housing estate should be elaborated,
- an efficient house management system should be established;
- renovation works should be performed; unwarranted construction in private balconies and loggias should be prohibited;
- the number of parking lots in the inner spaces amid the blocks should be reduced to minimum. In new developments parking spaces should be constructed either in the underground or ground level, in the existing buildings parking spaces should be arranged in separate multi-storey structures,
- new structures should be constructed in the free areas of building blocks where large territories are covered by dwellings,
- improvement and greening works must be performed in inner courtyards taking into account the ground water level, type of soil, direction of prevailing winds depending on the month and other factors.

5. In order to facilitate the recovery of degraded territories of Riga, the attention should be paid to the following aspects:

- complex solution of problems in large territories,
- the necessity to considerably restrict construction in the intact nature base territories,
- identification of potential risk territories and moving of the existing industrial objects to Riga suburbs.

The development projects for Riga's degraded territories must be integrated in:

- transport structure of the city,
- green structure of the city,
- spatial structure of the city, analysing and substantiating the type of construction, its height and spatial accents.

Conclusions

1. The existing residential environment of Riga is the most important part of the residential areas, which ensures their sustainable development. For many years to come the existing residential environment will be the main source of dwellings as well as the most important factor influencing the housing sector. However, insufficient attention is paid to the existing housing resources in the national policy that mainly focuses on newly built dwellings. Whereas in Europe there are several successful examples of residential area reconstruction projects that may be used as a basis for the improvement of the situation in Riga.
2. International relations and agreements, including *Agenda 21* and *Habitat Agenda* provide for significant aspects ensuring balanced development of the housing sector. These international structures support the EU member states, yet the complete implementation of their principles and recommendations is a long-term goal.
3. European countries, regions and cities have accumulated experience that needs to be analysed so that it can be applied elsewhere, including in Riga, and which could be used for creation of new, common co-operation networks. The focal point of sustainable housing development in Europe could be not manoeuvres with the theme but rather sharing of the common experience and knowledge among countries, cities and regions. It could be a very valuable asset to the improvement of the exiting infrastructure.
4. More and more new residential estates are being constructed in the territories adjacent to Riga or in the free areas on both sides of the main highways. Most of developers choose to build groups of 1-2-storey detached houses, sometimes also multi-storey apartment buildings, but very few choose to build production units or service rendering facilities which do not usually foresee employment of or service provision to local inhabitants.
5. Residential areas are constructed without a common strategy for territory development and appropriate municipality planning, let alone construction of infrastructure. Thus, the aim of sustainable and purposeful development of urban territories and common structure of the city is being jeopardised.
6. The main problems in the housing sector refer to the choice of a dwelling, which is restricted for economically weak and well-offish households - it is not possible to choose dwellings by their type, location, standard and ownership type on the market. The problems in the housing sector also exist because of the further use of the existing housing resources - in the context of de-capitalisation it is very inefficient, unfair and unsustainable. Whereas the construction volume of new dwellings is unsatisfactory due to high costs and inadequate supply.
7. Successful solution of housing sector problems calls for state-supported actions. The results of the study show that without state's interference the situation may become worse, leading to severe long-term consequences, e.g. depreciation of housing resources, social differentiation and spreading of the city borders. Due to this reason reconstruction and revitalisation of the existing housing estates and development of public transport system should be given priority over construction of new residential areas of private houses which are inaccessible by public transport.

8. Development tendencies over the last few years have considerably facilitated activities in the housing sector - financial funds have become more available to wider population, thus, the housing market has become more active along with the construction of new dwellings. The ownership reform in the housing sector by means of denationalisation and privatisation has provided many inhabitants with basic financial resources, yet this situation has also produced some problems: there is a great number of private owners who have neither intention nor resources, nor knowledge how to manage the common property; for many years the rental limits set in the denationalised houses have considerably affected the urban development as they have facilitated the transformation of the housing function into commercial function; along with the capability of some part of the population to improve their dwelling conditions, a large number of inhabitants of Riga need help in solution of their dwelling problems.
9. In the course of time due to the change in proportion of functions, the historical centre of Riga has retained its attractiveness and today it is not only a business and tourism centre but also a prestigious and expensive residential area. Rehabilitation of residential functions in Old Riga is possible only on the account of improvement of the quality of the existing apartments. In the Boulevard Circle, similarly as in Old Riga, housing function may be developed only re-planning or improving the existing apartments. In the rest of the territory of Riga's historical centre there are potential opportunities for qualitative and quantitative housing development.
10. With the change of a life style, the notion about the necessity of outdoor public spaces has also changed. Formerly public traffic streets could also be regarded as a high-quality outdoor space, however, today it is only a communication zone.
11. If large-scale housing estates are not purposefully developed and constructed, these areas will degrade in the course of time and as soon as it is possible, the people will leave them. Therefore construction and activities should be viewed positively, they only need more skilful management. It is important to proceed with the improvement and development of residential areas in a complex manner. It means that, first of all, a development plan for each particular housing estate needs to be elaborated taking into account the initial planning structure and harmoniously supplementing it with the necessary elements (shops, service objects, parking places, apartment buildings). The estate development plan should not only determine the organisation principles of a newly constructed area but also incorporate requirements for its height, colours and materials. The individual image of each estate is also important. Without comprehensive and specific guidelines the housing estates will develop chaotically.
12. The centre of Riga has lost its industrial importance but the future of former industrial territories is unclear. Spacious multifunctional complexes may be built in the degraded territories of the city where the housing function will prevail on the site with completely new apartment buildings, and lofts and factory blocks will be used as public centres. So far the construction of large-scale multifunctional objects has not yet started in Latvia, yet analysing the territories of the Riga port and industrial areas, there are many industrial zones that have ceased to function and may provide space for new public centres with mixed housing and business functions.

13. In the latest regeneration projects of degraded territories there is a tendency to emphasise the housing function on the account of public and commercial structures. The first projects of territory regeneration were based on the opposite situation. Even if the degree of degradation of the territory is not very high, it serves as a negative background, impairing the quality of individual city blocks and urban landscape, fragmenting urban structure and lowering the efficiency of land use in the entire territory of the city. The amount and prolonged existence of degraded territories prove that private investments are insufficient for fast, proper and efficient regeneration of these territories. Currently this process is gradual. It is necessary to ensure the support of the public sector in revitalisation of degraded territories and to perform planned actions in order to increase of efficiency of Riga's physical resources.

USED SOURCES OF INFORMATION

Publications

1. Allen J. Europe of the Neighbourhoods. Class, Citizenship and Welfare Regimes // Social Exclusion in European Cities. - London: Regional Studies Association, 2000 - pp. 25-52.
2. Anteniške A. Industriālā mantojuma mākslinieciskie aspekti // Scientific Proceedings of Riga Technical University. Architecture and Construction Science. -Riga: RTU, 2005 - Pp. 10-20. (Artistic Aspects of Industrial Heritage; in Latvian)
3. Asaris G. Rīgas attīstības plāna realizācija // Scientific Proceedings of Riga Technical University. Architecture and Construction Science. - Riga: RTU, 2005 -Pp. 20-26. (Implementation of Riga Development Plan; in Latvian)
4. Berglund U. Privatisation, Segregation and Local Engagement: a Latvian Case Study// Challenges and Opportunities in Housing: New Concepts, Policies and Initiatives. - Riga: CIB Publications, 2002 - pp. 33-49.
5. Biedriņš A., Liepiņš E. Latvijas industriālā mantojuma ceļvedis. - Rīga: Latvijas industriālā mantojuma fonds, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, 2002 - 108 pp. (The Guide to Latvian Industrial Heritage; in Latvian)
6. Bīlmanis R. Dzīvokļu būvniecība pēckara gados. - Rīga: Rīgas pilsētas dzīvokļu krīzes apkarošanas komisija, 1931 - 68 pp. (Housing Construction in Post - war Period; in Latvian)
7. Bo0l: The Ecological City of Tomorrow in Malmo. - Malmo: City Planning Administration, 2000 - 23 pp.
8. Brinkis J. A Short Historical Review of Large Scale Housing Areas in Riga // Large Scale Housing Areas in the Baltic Countries. - Lund: Lund Centre for Habitat Studies, 1996 - pp. 65-70.
9. Briņķis J., Buka O. Teritoriālā plānošana un pilsētībūvniecība. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2001 - 218 pp. (Territorial Planning and Town Planning; in Latvian)
10. Build the City Inwards. Stockholm City Plan. - Stockholm: Stockholm City Planning Administration, 1998 - 12 pp.
11. Burtenshaw D., Bateman M., Ashworth G.J. The European City. A Western Perspective. - London: David Fulton Publishers, 1991 - 305 pp.
12. Changing Neighbourhoods in Tallinn: Mustamae, Kalamaja, Kadriorg. - Tallin: Tallinn Technical University Press, 2002 - 118 pp.

13. Cope H. Capital Gains: Making High-Density Housing Work in London. - London: London Housing Federation, 2002 -140 pp.
14. Dambis J., Roze A., Lejnieks J. u.c. Vīzija 2020. Rīgas vēsturiskais centrs. Saglabāšanas un attīstības plāna koncepcija. - Rīga: State Inspection for Heritage Protection, 2001. (Vision 2020. Riga Historical centre. Concept For Preservation And Development Plan)
15. Demogrāfija 2004. Statistisko datu krājums. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2004 - 200 pp. (Demography 2004. Collection of Statistical Data; in Latvian)
16. Dublin Docklands Area. Master Plan 2003. - Dublin: Dublin Docklands Development Authority, 2003 - 116 pp.
17. Dzīves apstākļi Latvijā. *Nordbalt* dzīves apstākļu pētījums. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 1996 - 78 pp. (Living Conditions in Latvia; in Latvian)
18. Gaters I. Rīgas pilsētas mājokļu celtniecības programma // Proceedings of the Conference „New City in the Old Walls” - Rīga: RMS-Recruitment, 2005 - 84-85 pp. (Housing Construction Program for Riga; in Latvian)
19. Grava S. Cik plaša būs Rīga? // Latvijas Arhitektūra Nr. 6/04 - Rīga: Lilita, 2004 -6-10 pp. (How Wide will be Riga?; in Latvian)
20. Hietanen J. Housing Market Analysis in Riga. - Espoo: Helsinki University of Technology, 2004 - 94 pp.
21. High Density Housing in Europe: Lessons for London. - London: East Thames Housing Group, 2002 - 104 pp.
22. Jaunie projekti. Nekustamā īpašuma katalogs Nr.2/2005. - Rīga: Hansabanka, 2005 - 267 pp. (New Projects. The Catalogue of Real Estate Nr.2/2005; in Latvian)
23. Krantz B. Large Scale Housing Estates in North-West Europe: an Introduction // Large Scale Housing Estates in North-West Europe: Problems, Interventions and Experiences. - Delft: Delft University Press, 1999 - pp.1-13.
24. Krastiņš J. Ieskats Rīgas pilsētībūvnieciskās attīstības vēsturē // Māksla. - Rīga: Māksla, 1993 - 75-77 pp. (The Insight to Development History of Riga City Planning; in Latvian)
25. Krastiņš J. Pilsētībūvniecības teorijas attīstība Rīgā XIX gs. otrajā pusē un XX gs. sākumā // Latvijas PSR pilsētu arhitektūra. - Rīga: Rīgas Politehniskais institūts, 1979 - 48-57 pp. (Development of City Planning Theory in Riga in the Second Half of The 19th and the Beginning of 20th Century; in Latvian)
26. Krastiņš J. Re., uzskatu maiņas spogulī // Māksla Nr. 1,2/1996 - Rīga: Māksla, 1996 - 34-38 pp. (Re., in the Mirror of Change of Opinion; in Latvian)
27. Krastiņš J. Rīgas arhitektūras stili. - Rīga: Jumava, 2005 - 240 pp. (Architectural Styles in Riga; in Latvian)
28. Krastiņš J. Eklektisms Rīgas arhitektūrā.- Rīga: Zinātne, 1988.- 280 pp. (Eclecticism In Architecture of Riga; in Latvian)
29. Krastiņš J. Latvijas Republikas būvmāksla. - Rīga: Zinātne, 1992.- 240 pp. (Architecture of Republic of Latvia; in Latvian)
30. Krastiņš J, Strautmanis I., Dripe J. Latvijas arhitektūra no senatnes līdz mūsdienām.- Rīga: Baltika, 1998.- 312 pp. (Architecture of Latvia From Olden Days Till Present; in Latvian)
31. Kublačovs A. Rīgas reģions // Latvijas Arhitektūra Nr.4/05. - Rīga: Lilita, 2002 -pp.110-111 (Riga Region; in Latvian)
32. Kurokawa K. Eco-Architecture / Eco-Cities. - London: BookArt, 2002 - 260 pp.

33. Lamze A. Teritorijas problēma Lielrigas izbūvē. - Rīga: Latvijas Kultūras spiestuve, 1932 - 41 pp. (Territorial Problem of Development of Riga; in Latvian)
34. Latvija: pārskats par tautas attīstību 2002/2003. - Rīga: UNDP Latvija, 2003 -154 pp. (Latvia: Human Development Report; in Latvian)
35. Latvijas dzīvojamais fonds 2004. Statistisko datu krājums. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2005 - 40 pp. (Housing Fund of Latvia 2004. Collection of Statistical Data; in Latvian)
36. Latvijas nacionālais ziņojums ANO konferencei Istambul +5. - Rīga: Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2001 - 39 pp. (National Report of Latvia to UNO Conference Istambul+5; in Latvian)
37. Liias R. Estonian Housing Scene of Today: Problems for Tomorrow // The Twin Pursuits of Satisfactory Housing and Housing Satisfaction. - Tallinn: CIB Publications, 2002 - pp. 104-113.
38. Liepiņš R. Galvas pilsētas Rīgas izbūve un saimniecība. - Rīga: Rīgas pilsētas darbinieku biedrība, 1937 - 21 pp. (Construction and Management of Capital City Riga; in Latvian)
39. Lukstiņa G. Ilgtspējīga attīstība Latvijā // Latvijas Arhitektūra Nr.1/03. - Rīga: Lilita, 2003 - pp. 94—95 (Sustainable Development in Latvia; in Latvian)
40. Lukstiņa G. Rīgas reģiona plānojums // Latvijas Arhitektūra Nr.6/05. - Rīga: Lilita, 2005 - pp.116-120 (Development Plan of Riga Region; in Latvian)
41. Lūse M. Latvijas pilsētu dzīvojamo kvartālu apstādījumu izmantošana (aptaujas dati) // Arhitektūra un pilsēt būvniecība II. - Rīga: Rīgas Politehniskais institūts, 1971 - pp. 159-174 (Use of Greeneries of Housing Blocks in Latvian Towns (Input); in Latvian)
42. Lūse M. Maigā atjaunināšana Vīnē // Latvijas Arhitektūra Nr.6/02. - Rīga: Lilita, 2005 - pp.98-103 (Gentle Renovation in Vienna; in Latvian)
43. Malbert B. Sustainable Development, a Challenge to Public Planning // Swedish Planning Towards Sustainable Development. - Stockholm: The Swedish Society for Town and Country Planning, 1997 - pp.67-72.
44. Marana I., Treija S. Large Housing Estates: a Challenging Space // Challenges and Opportunities in Housing: New Concepts, Policies and Initiatives. - Riga: CIB Publications, 2002 - pp. 49-61.
45. Marcuse P., van Kempen R. Influences on the Spatial Order of Cities // Globalizing Cities. A New Spatial Order. - London: Blackwell Publishing, 2005 - 318 pp.
46. Marcuse P., van Kempen, R. States, Cities and Partitioning of Urban Space // Of States and Cities. The Partitioning of Urban Space. - Nevv York: Oxford University Press, 2002 - pp. 258-268.
47. Mājsaimniecību budžets 2003.gadā. Statistisko datu krājums. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2004 - 108 pp. (Budget of Households in 2003; in Latvian)
48. Miller K., Ferber U., Grimski D., Nathanail P. CABERNET: a Vision of Economic Regeneration and Sustainable Land Use // CABERNET 2005. - Nottingham: Cabernet, 2005 - pp. 238-244.
49. Melbergs G. Arhitekta A. Lamzes darbi Rīgas plānošanā un apbūvē. // Arhitektūra un pilsēt būvniecība I. - Rīga: Rīgas Politehniskais institūts, 1969 - pp. 95-104 (The Works of Architect A.Lamze in Riga Planning and Construction; in Latvian)
50. Melbergs G. Dažas Rīgas centra rekonstrukcijas problēmas // Latvijas PSR arhitektūra un pilsēt būvniecība. - Rīga, Rīgas Politehniskais institūts, 1987 -pp. 86-100. (Some Problems of Regeneration of Riga City Centre; in Latvian)

51. Melbergs G. Rīga no otrās līdz trešajai atmodai // Māksla. - Rīga: Māksla, 1993 -pp.78-80 (Riga from the Second to the Third Renaissance; in Latvian)
52. Melbergs G., Pučiņš E. Rīgas jaunā ģenerālplāna arhitektoniskā plānojuma principi // Arhitektūra un pilsēt būvniecība I. - Rīga: Rīgas Politehniskais institūts, 1969 - pp. 88-94 (The Architectural Planning Principles of New Riga Development Plan; in Latvian)
53. Privātie īres dzīvokļi. Statistisko datu krājums. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2006 - 24 pp. (The Private Rental Housing. Collection of Statistical Data; in Latvian)
54. Rīgas attīstības plāns 1995.-2005. gadam.- Rīga: Rīgas Dome, 1995 - 156 pp. (Riga Development Plan 1995-2005; in Latvian)
55. Rīga Skaitļos 2004. Statistikas gadagrāmata. - Rīga, Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2004 - 154 pp. (Riga in Figures. Statistical Yearbook; in Latvian)
56. Roald H.-J. Sustainable Historic Cities? A Baltic-Nordic Approach. - Oslo: Nordic World Heritage Office, 2000 - 153 pp.
57. Roze A. Rīgas vēsturiskais centrs // Latvijas arhitektūra Nr.1/01. - Rīga: Lilita, 2001- pp. 110-111 (Riga Historical Centrē; in Latvian)
58. Rubīns J. Rīgas dzīvojamais fonds 20.gadsimtā. - Rīga: Jumava, 2004 - 104 pp. (Housing Fund of Riga in the 20th Century; in Latvian)
59. Saferagic D. Housing Quality - Two Faces of the Same Coin // The Twin Pursuits of Satisfactory Housing and Housing Satisfaction. - Tallinn: CIB Publications, 2002 - pp.179-195.
60. Sila D. Pagalmu telpisko proporciju pārbaude jaunajos dzīvojamo namu masīvos // Pilsētu attīstība un arhitektūra Latvijas PSR. - Rīga: Zinātne, 1974 - pp. 41-51 (The Verification of Spatial Proportions of Courtyards in New Housing Estates)
61. Stoa, E. Housing in the Sustainable City // Neighbourhood Housing Management, Reciprocal Competence Development Combining Social and Physical Initiatives. -Bergen: Bergen University, 2005 - pp. 124-132.
62. Strautmanis I. Arhitektūras un pilsēt būvniecības teorija. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 1990- 96 pp. (Theory of Architecture And Urban Planning; in Latvian)
63. Strautmanis I., Briņķis J. Dzīvojamās vides rehabilitācija Rīgas centra jauktās apbūves teritorijās // Scientific Proceedings of Riga Technical University. Architecture and Construction Science. - Riga: RTU, 2003 - pp. 58-63. (Rehabilitation of The Residential Environment in Mixed Development of Riga's Centre; in Latvian)
64. Sustainable Development Principles for City Planning in Helsinki. - Helsinki: Helsinki City Planning Office, 1996 - 4 pp.
65. Tanninen T. The Future of Suburban Housing Estates in Finland? - Researching in the Different Views of the Various Planning Professions // Housing Sociology and Societal Change. New Challenges and New Directions. - Warsaw: CIB Publications, 1996-pp. 171.-184.
66. The Sustainable City. A Contribution to Habitat II. - Stockholm: The Royal Swedish Academy of Sciences, 1997 - 16 pp.
67. Towards Sustainable Cities & Towns. Report of the first European Conference on Sustainable Cities & Towns. - Alborg: ICLEI, 1996 - 48 pp.
68. Towers G. The Implications of Housing Density // Challenges and Opportunities in Housing: New Concepts, Policies and Initiatives. - Riga: CIB Publications, 2002 -pp. 169-176.
69. Tsenkova S. Riga: Housing Policy and Practice. A Framework for Reform. - Riga: Riga City Council, 2000 - 60 pp.

70. Tsenkova S. Housing Reforms in Riga: the Politics of Muddiing Though // Challenges and Opportunities in Housing: New Concepts, Policies and Initiatives. -Rīga: CIB Publications, 2002 - pp. 3-33.
71. Trušīņš J. Pilsētu plānošanas tendences Eiropā un Latvijā // Scientific Proceedings of Riga Technical University. Architecture and Construction Science. - Rīga: RTU, 2000 - pp. 63-70. (The Tendencies of City Planning in Europe and Latvia; in Latvian)
72. Trušīņš J., Treija S., Čače L., Balgalis N. Riga City Development on the Way to Sustainability // // Scientific Proceedings of Riga Technical University. Architecture and Construction Science. - Rīga: RTU, 2005 - pp. 77-84.
73. Turkington R., van Kempen R., Wassenberg F. High-rise Housing in Europe. Current Trends and Future Prospects. - Delft: Delft University Press, 2004 -284 pp.
74. Vadlīnijas Eiropas kontinenta ilgtspējīgai telpiskajai attīstībai. Eiropas Reģionālās plānošanas ministru konference. - Rīga: Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālā attīstības ministrija, 2001 - 36 pp. (Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent; in Latvian)
75. Veģis P. Mājokļa apstākļi, dzīves vide, noziedzība un drošība // Dzīves apstākļi Latvijā 1999.gadā. - Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2001 -pp. 127-151 (Housing Conditions, Living Environment, Criminality and Security; in Latvian)
76. Veinberga D. Rīgas dzīvojamās vides kvalitāte un attīstības perspektīvas // Proceedings of the Conference „New City in the Old Walls” - Rīga: RMS-Recruitment, 2005 - 6 pp. (Quality and Development Perspectives of Living Environment of Riga; in Latvian)
77. Vikmanis J. Rīgas pagalmi // Latvijas arhitektūra Nr. 2/05. - Rīga: Lilita, 2005 -pp. 58-60 (Courtyards of Riga; in Latvian)
78. Virtanen P.V. Somijā nebūtu pieļaujami izolēti mikrorajoni // Latvijas arhitektūra Nr. 6/00. - Rīga: Lilita, 2000 - p. 113
79. Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību, 2004.g.decembris. - Rīga: Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, 2004- 136 pp. (Report of National Economy Development of Latvia; in Latvian)
80. Zīlāns A., Āboliņa K. Indicators as a Tool to Assess the Sustainability of Urban Development in Latvia // Rīga City Towards Sustainability. - Riga: Riga City Council, 2001 - pp. 17-27.
81. Асарис Г. Генеральный план развития города Риги в действии // Архитектура и градостроительство. - Рига: Рижский Политехнический институт, 1969 -pp. 36-42. (Riga City development Plan in Action: in Russia)
82. Валескалн В., Васильев Ю. Этапы развития архитектуры социалистической Риги // Архитектура и градостроительство. - Рига: Рижский Политехнический институт, 1969 - pp. 57-93. (development Phases of architecture of Socialist Riga; in Russian)
83. Пиешиньш Я. Тенденция развития основных принципов формирования функциональной структуры новых жилых комплексов города Риги // Архитектура и градостроительство. - Рига: Рижский Политехнический институт, 1969 - pp. 5-16. (development Tendences of the basic Principles of Functional Structure Modelling in New Housing Estates of Riga; in Russian)

84. Мелбергс Г. О центре города Риги // Архитектура и градостроительство. - Рига: Рижский Политехнический институт, 1969 - pp. 17-29. (About Riga City Centre; in Russian)
85. Страутманис И., Бука О., Крастыньш Я., Асарис Г. Архитектура Советской Латвии. - Москва: Стройиздат, 1987 - 320 pp. (Architecture of Soviet Latvia; in Russian)
86. Трушиныш Е., Пиешиньш Я. Современные жилые комплексы в Прибалтике. - Москва: Государственный комитет по гражданскому строительству и архитектуре, 1984-53 pp. (Contemporary Housing Estates in Baltic Republics; in Russian)

Internet resources

87. Achieving Successful High Density Housing. - <http://www.seeda.co.uk>
88. Aistara, G. Daudzdzīvokļu namu energoefektivitāte - sociāla un vides nepieciešamība. – <http://www.politika.lv/index.php?id=5703> (Energy Efficiency in Multi - Family Housing - a Social and Environmental Necessity; in Latvian)
89. Berlin: Ecological Building renovation of an re-fabricated housing complex//European Academy of the Urban Environment. -<http://www.eaue.de/winuwd/90.htm>
90. Bertaud, A. Note on Riga Spatial Structure. - <http://www.alain-bertaud.com>
91. Bertaud, A. The Spatial Structure of Central and Eastern European Cities: more European than Socialist? // International symposium on post - communist cities the Russian and East European Center „Winds of Societal Change: Remaking Post-Communist Cities", University of Illinois, 2003. – <http://www.alain-bertaud.com>
92. Ehstrom M., Roald H.- J. Report on the State of Governance of Heritage Protection Values in Vilnius. - <http://www.2bis.lt/kt-inst/pamink/dokumentai/Report>
93. Evaluation of Block Renewal. Research Project for the Purpose of Assessing the Effectiveness of a New Instrument of Building Stock Rehabilitation in Vienna. – <http://www.wien.gv.at/english/housing/promotion/blockrenew.pdf>
94. Hannover: Kronsberg, a New Sustainable Development as Part of EXPO 2000. – <http://www.eaue.de>
95. Jaunu mājokli plāno pirkt tikai katrs desmitais // Diena, 06.04.2005. - <http://www.ma.gov.lv/Portals/MajoklisPortals/WEB-INF>
96. Kasparaviciene A. Revitalisation of Vilnius Old Town. Social and Economic Integration. – http://www.arcchip.cz/w01/w01_kasparaviciene.pdf
97. Kervanto Nevanlinna A. Industries Lost, Identities Recovered. – http://www.esh.ed.ac.uk/urban_history/text/NevanlinnaM4.pdf
98. Kronberga G. Vai rīdzinieki var atļauties to ko grib?// Latvijas vēstnesis. 23.01.2004.- http://www.ma.gov.lv/lat/iaunami/arhivs/latvijasvestn/260104/vai_to_rib.html
99. Large Housing Estates: City of Tallinn // European Academy of the Urban Environment. – <http://www.eaue.de/Housing/houstall.htm>
100. Lahti P. Two Visions in Ecological Restructuring of Cities: Dense Urbanism vs. Dispersed Rurbanism. - <http://urbanecology.org.au/ecocity2/ecologicalrestructuring.html>
101. Latvijas mājokļu politikas koncepcija. - http://www.gov.lv/bd/K96_MaiPol.htm (The Housing Policy Concept of Latvia; in Latvian)
102. Leidsche Rijn. - <http://www.utrecht.nl/smartsite.dw?id=3207&mw>

103. Malmo: Bo01, City of Tomorrow: European Building Exhibitions and Sustainable Development. –
http: // www.eaue.de/vinword/187.htm
104. Manninen R. Premises for Low-Rise High-Density Housing in the Helsinki Region. -
http: // www.infra.kth.se/documents/reports/social%20exclusion
105. Marana I., Zakis V. Social Housing in Latvia - Current Situation and the Future Perspective. –
http: // www.socialhousing2004.at/Presentation_session2_MaranaZakis.pdf
106. Pēterkops N. Uzdevumi mājokļu īpašniekiem un apsaimniekotājiem // Latvijas Vēstnesis 21.01.2005. - http: // www.ma.gov.lv/lat/iaunumi/arhivs/latvijasvestn/210105/ipashnieki.htm
(The Targets to Housing Owners and Managers; in Latvian)
107. Regenerating Neighbourhoods in Partnership - Learning from Emergent Practices. –
http: // www.ensure.org/entrust/summary1/index.htm
108. Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025.gadam. -
http: // www.rdpad.lv/uploads/rpap (Long Term Development Strategy of Riga; in Latvian)
109. Rīgas pilsētas attīstības programma 2006.-2012.g. -
http: // www.rdpad.lv/uploads/rpap (Development Programm of Riga; in Latvian)
110. Rīgas plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums. -
http: // www.rigaregion.lv/pub/main (Riga Region Spatial Plan; in Latvian)
111. Rīgas teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam, 1.daļa. Paskaidrojuma raksts. –
http: // www.rdpad.lv/uploads/ipap (Riga Territorial Plan for the Years 2006-2018; in Latvian)
112. Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums. -<http://www.rdpad.lv/rvc> (Riga Historical Centre Preservation And Development Plan; in Latvian)
113. Scheurer J. Urban Form, Sustainability and Lifestyles. User Perspectives on the Life of 21 st Century Cities. - http: // www.istp.murdoch.edu.au
114. Statistical Yearbook of the City of Helsinki. -
http: // e.finland.fi/netcomm/news/showarticle.asp?intNWSAID=33326
115. Stockholm City Development Plan. - http: // www.sbk.stockholm.se
116. Sustainable Housing Policies in Europe. –
http: // www.reteambiente.it/re/sostenibilita/doc
117. The Future of the Slab. Large GDR Estates Between Demolition, Exemplary Redevelopment and Cult Object. -<http://www.goethe.de/kug/kue/arc/thm/en51834.htm>
118. Treanor P. Brownfield Gentrification. –
http: // www.inter.nl.net/users/Paul.Treanor/gasfab.html
119. Wohnhaussanierung in Wien. - http: // www.wbsf.wien.at

Unpublished materiāls and projects

120. Aptaujas datu apkopojums kvartālam starp Tērbatas, Artilērijas, Palīdzības, Miera un Tallinas ielu Rīgā. - Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2004 - Archive of RTU Faculty of Achitecture and Urban Planning. (Input of Block Between Tērbatas, Artilērijas, Palīdzības, Miera and Tallinas Street in Riga; in Latvian)
121. Asaris G. Rīgas pilsētībūvnieciskā attīstība (20.-21.gs.mija). Doctoral Thesis, Volume 1- Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 1999 - 74 pp. - Archive of RTU Faculty of Achitecture and Urban Planning. (Development of Riga Planning (Turn of 20th and 21th century; in Latvian)

122. Cače L., Balgalis N., Ozoliņa M. Degradēto teritoriju izpēte Rīgas pilsētā. Rīgas attīstības plāna 2006.-2018.g. apakšprojekts. - Rīga, 2004 - 68 pp. - Archive of Riga City Development Department (Research of Riga Brownfields; in Latvian)
123. Eglīte P. Esošās demogrāfiskās situācijas izvērtējums Rīgā, tās daļās un plašākā teritoriālā skatījumā. Rīgas attīstības plāna 2006.-2018.g. apakšprojekts. - Rīga 2004 - 100 pp. - Archive of Riga City Development Department (Assesment of Current Demographical Situation in Riga; in Latvian)
122. Grupa 93. Andrejsalas detālplānojuma I.redakcija. - Rīga, 2005. - Archive of Riga City Development Department (Detailed Plan for Andrejsala. Draft Version; in Latvian).
123. J.Pogas birojs. Detālā plānojuma projekts teritorijai Rīgā starp Aleksandra Čaka, Bruņinieku, Krišjāņa Barona un Matīsa ielu. - Rīga, 2004 - Archive of Riga City Development Department (Detailed Plan for Area Between Aleksandra Čaka, Bruņinieku, Krišjāņa Barona and Matīsa street; in Latvian).
124. Lūse, M., Grāve, Z. Esošo iestrādņu un ārvalstu pieredzes izvērtējums un esošās situācijas sākotnējā analīze. Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības plāna apakšprojekts „Mājokļu attīstība Rīgas vēsturiskajā centrā”. - Rīga, 2003 - 139 pp. - Archive of Riga City Development Department (Assesment of Existing Researches and Foreign Experience; in Latvian).
125. Lūse M., Grāve Z. Rīgas iedzīvotāju mājokļu apstākļu, kā arī mājokļu pieejamības raksturojums un priekšlikums par minimālo mājokļu standartu 2018.gadam. Rīgas attīstības plāna 2006.-2018.g. apakšprojekts. - Rīga, 2004 - 82 pp. - Archive of Riga City Development Department (Characteristics of Housing Conditions and Housing Availability of Riga Inhabitants and Proposal for Minimal Housing Standart to Year 2018; in Latvian)
126. Mājokļu politikas pamatnostādnes. - Rīga: Mājokļu aģentūra, 2005 - 44 pp. -Archive of State Agency „Mājokļu aģentūra”. (The Basic Principles of Housing Policy; in Latvian)
127. Rīgas iedzīvotāju vēlmes un gatavība mainīt savus dzīves apstākļus. Socioloģisko pētījumu datu interpretācija un analīze. - Rīga: SKDS, 2003 - 10 pp. - Archive of State Agency „Mājokļu aģentūra”. (Vishes and Willingness of Riga Inhabitants to Revise Their Living Conditions; in Latvian)
128. Rīgas pašvaldības mājokļu celtniecības programma 2005.-2009.gadam. - Rīga, 2004 - 40 pp. - Archive of Riga City Development Department (Housing Construction Program of Riga City; in Latvian).